

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA: _____

Buenos Airesin olevan lähetyksen rap. n:o 1.

Ministeri Orasmaa

22/2 1939.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 139.

Buenos Airesi SSA 22 P:NA helmi KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P:NA KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

1 / 310 Sal		39.
27/3 - 39	NO	LIIT.
5	C32	ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Buenos Airesin lähetysten raportti N°1.

Lähetystö mystäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa N°1, joka sisältää:
Kysymys Francon hallituksen tunnustamisesta.

Ministeri

Teilo Oksanen

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1/39.

1/310 P.L.S. 99

Buenos Airesissa 22 p:nä helmi kuuta 1939.

Asia: Kysymys Francon hallituksen tunnistamisesta.

5 | C32

Argentina on niitä harvoja Etelä-Amerikan maita, joka ei ole katkaissut suhteitaan Espanjan tasavaltalaisen hallitukseen eikä asettunut edes epävirallisiin suhteisiin Francon hallituksen kanssa. Sen virallinen edustaja on viime viikon tapahtumiin saakka ollut Barcelonassa ja Espanjan tasavallalla on edelleen ollut suurlähettilänsä täällä, minkä ohella myöskin Francolla on epävirallinen edustaja.^{x)} Hallitus on halunnut Espanjan kysymyksessä noudattaa ankaraa puolueettomuutta eikä mennä edelle tapahtunien kehitystä, vaikkakin sen samaten kuin maan oikeistopiirien sympatiat ovat Francon puolella. Ent. presidentti Alvearin johtama radikaalinen puolue taas kannattaa Espanjan virallista hallitusta. Hallituksen kenta johtuu täällä olevasta lukuisasta espanjalaisesta siirtokunnasta, jonka enemmistö näyttää sen kasvuudessa toimitetuista vaaleista päättä-

X) Espanjan nykyinen suurlähettiläs Ossorio Gallardo jätti valtuuskirjensä viime vuoden heinäkuussa. Hän on Espanjan kuuluisimpia asianajajia; kuului aikanaan tunnetun konservatiivisen valtionmiehen Antonio Mauren läheisimpiin. Ennen huhtikuun vallankumousta 1931 hän julistautui monarkistiksi ilman kuningasta ja hänet valittiin sellaisena mielenosoituksellisesti Madridin asianajajakollegion puheenjohtajaksi.- Francon edustajana toimii täällä ent. lähetystysihteeri Lojendio.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

en olevan tasavaltalaisen hallituksen kannattajia.

Kun tasavaltalainen hallitus tämän kuun alussa jätti Espanjan ja siirtyi Ranskan puolelle, antoi Argentinan ulkoasiainministeriö tiedonannon, jossa se ilmoitti, katsoen Espanjan tasavaltalaisen hallituksen lakanneen olemasta, antaneensa maan diplomaattiselle edustajalle määräyksen asettua Perpignan'iin. Vastustuspuolueiden taholta arvosteltiin toimenpidettä ankarasti ja yksinpä Francon puolta pitävä, vanha ja arvossapidetty konservatiivinen "La Prensa"-lehtikin piti sitä emenaikaisena.

Kysymys Francon hallituksen tunnustamisesta on tasavaltalaisen hallituksen aseman huonontuessa senjälkeen ollut jatkuvasti esillä ja useat etelä-amerikkalaiset maat ovat keskustelleet yhteisestä menettelytavasta. M.m. Brasilian ja Uruguayn suurlähettiläät ovat sen johdosta neuvotelleet sekä tasavallan presidentin että ulkoasiainministerin kanssa. Välittömästi näiden keskustelujen jälkeen Uruguayn hallitus kiirehtikin tunnustamaan kenraali Francon hallituksen. On todennäköistä, että Argentina tulee tekemään samoin niin pien kuin presidentti Azeña on ilmoittanut luopuvansa vallasta. Chile tuskin tulee seuraamaan toisten esimerkkiä ei ainakaan niin kauan kuin taistelua jatkuu, sillä sen nykyinen presidentti Aguirre Cerda on vastoin edeltäjänsä jyrkästi tasavaltalaisen hallituksen puolella.

Ministeri Kiis Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissa oleva lähetysläi raportti n:o 2.

Ministeri Orasmaa

2/3 1939

Kanppapori.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 179.

Buenos Airesi SSA 2 P:NÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS: _____ N:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 2 / 310	Pel D. 1339	
1/4-39	No	Liitt.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
	BT	C32

Ulkoasiainministeriö LE

ASIA: Raportti N° 2/39.

Lähetystö myöntäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa N° 2/39, joka sisältää:
Belgialainen taloudellinen retkikunta Argentiinaan.

Ministeri

Riio Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2/39

Buenos Airesissa 2 p:nä maalisk. kuuta 1939.

Asia: Belgialainen taloudellinen
retkikunta Argentinaan.

2	210	2el	13	39.
1/4-39				
5				

C32

Belgian takalainen ministeri on ilmoittanut ulkoasiainministeriölle, että kuluva kuukauden puolivalissa saapuu Argentinaan huomattava taloudellinen retkikunta, johon kuuluu 17 jäsentä. Retkikunnan johtajana on hra Pierre Forthomme, Belgian entinen lähettiläs Berlinissa, joka diplomaattiuralta luovuttuaan on ollut m.m. kolmasti Belgian hallituksen jäsenenä sekä useissa muissa tärkeissä luottamusviroissa ja tehtävissä.

Retkikuntaan kuuluu Brysselin kauppakamarin edustaja sekä lisäksi Belgian tärkeimpien vientiteollisuuksien edustajia. Retkikunta viipyy taalla noin kaksi viikkoa ja sen tarkoitus on ei ainoastaan tutkia belgialaisten tuotteiden myyntimarkkinoita, vaan myöskin mahdollisuutta lisätä Argentinasta Belgian teollisuuden raaka-aineestoja.

Retkikunnan käynti on ilmeisessä yhteydessä jo viime vuoden kesakuusta lähtien Argentinan ja Belgian kesken käytyjen kauppasopimusneuvottelujen kanssa. Belgialla on

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi Keskus-
 kauppakamarille ja S:n Ulkokaup-
 paliitolle

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
 Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.
 Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
 Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nim. tähän asti ollut Argentinan kanssa vain valiaikainen, tam-
mikuun 16 p:nä 1934 allekirjoitettu kauppasopimus. †) On mah-
dollista, että neuvottelut saatetaan paatskseen retkikunnan taal-
la ollessa.

Buenos Airesin lehdistö on kiinnittänyt retki-
kunnan tuloon melkoista huomiota. Paitsi uutisia sen matkasta
ovat suuret päivälehdet "La Prensa" ja "La Nación" kirjoitta-
neet matkan johdosta Belgian ja Argentinan välisestä kaupasta
korostaen niissa, että Belgia on aina kuulunut Argentinan par-
haimpien ostajien joukkoon. Kolmena viime vuonna on Argentina
vienyt Belgiaan 129,5 - 217,2 - 94,6 milj. peson arvosta
tuonnin ollessa sielta tariffiarvojen mukaan vastaavasti 74,5 -
92,2 ja 73,2 milj. pesoa.

Paitsi Argentinassa kay retkikunta myös erais-
sa muissa Etela-Amerikan maissa, nimittain Chilessa, Uruguayssa
ja Brasiliassa.

Ministeri

Teilo Oksanen

†) Varhaisempia, v. 1860 ja 1904 tehtyja sopimuksia ei
Argentinan kongressi tunnettuun tapaansa ole ratifioinut.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 22

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Orasmaa

21/0 1939.

Min. / Pol.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

J / 310 Val D. 1939.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 267.

Buenos Airesi SSA 22 P:nÄ maalis KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

22/4-39	N ^o	L.H.
KYHÄ	OSASTO	ASIA
5	037	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti N° 3/-39.

Lahetystä myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 3/-39, joka sisältää Tšhekkoslovakian kysymys ja Argentina.

Ministeri

Teijo Haavio

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3/-39.

Buenos Airesi ssa 21 p:nä maalisk. kuuta 1939.

Asia: Tshekkoslovakian kysymys ja Argentina.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3 / 310 Pal D. 19 39.		
22/4-39	49	LIIK.
ASIA	OSASTO	ASIA
5 C32		

Tshekkoslovakian hajoaminen ja tshekkien itsenäisyyden odottamaton, nopea ja outo loppu on tietysti herättänyt myös taalla kaukana tapahtumien keskuksesta tavatonta huomiota ja hammastyttä. Lehdet seuraavat omien kirjeenvaihtajiensa avulla erinomaisen tarkkaan tilanteen kehitystä. Mutta vaikka voidaankin todeta, että lehtien suhtautuminen on yleensä tshekeille suopea, oli niiden lausuntojen sävy etenkin alussa, valtauksen jälkeen varsin ulkokohtainen. Mitaan tapahtuman sellaista arviointia, josta kuvastuisi Argentinan kanta, ei yleensä esitetty. Merkittävään poikkeus oli Buenos Airesin arvokkaimman ja itsenäisestä kannastaan tunnetun konservatiivisen "La Prensa"-lehden lausunto. Huomautettuaan kuinka toisenlaiset, Anschlussin motiiveista poikkeavat vaikuttimet ja olosuhteet näyttävät olleen määrävina siinä tapahtumain sarjassa, joka merkitsee tähän asti suveraanisten valtioiden joukossa esiintyneen kansakunnan täydellistä häviämistä, lehti lisäsi, että "ilmiä ei meidän kansamme kykene käsittämään - olemme varmoja, että tämä käsitys on yleinen Amerikan valtioissa - se kun on tottunut poliitti-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sesta itsenäistymisestään saakka pitämään kansojen suverenisuuden periaatetta välttämättömänä perustana, jotta ihmiskunta voisi jatkuvasti edistyä, tyn ja ihmisten välisen solidaarisuuden kannustamana."

Myöskin Argentinan ulkoasiainministeriö näyttää aluksi luulleensa selviytyvänsä melko yksinkertaisesti tilanteesta ilmeisesti uskoen, että Tšhekkoslovakian valtaus niellään yhtä vastaansanomattomasti kuin Itävallan "Anschlusskin". Niinpa takalainen saksalainen natsilehti kiirehtikin jo lukijoilleen tiedoittamaan "Argentinan korrektina suhtautumisena kansainvälisiin kysymyksiin", että ulkoasiainministeri Cantilo oli vastauksena hanelle tehtyyn tiedusteluun ilmoittanut Argentinan hallituksen aikovan rajoittaa tunnustamaan vastaanottaneensa Saksan suurlähetystön puheena olevaa tapahtumaa koskevan nootin ja ottavansa huomioon sen sisällön.

Tavatessani eilen ulkoasiainministeriön alivaltiosihteerin, ministeri Gachen toisti hän tämän tiedon lisäten, että Tšhekkoslovakian lähettiläs, ilmoittaessaan heille luovuttavansa lähetystönsä saamiensa sähköohjeiden mukaisesti Saksan suurlähetystölle, on itse ennakoanut tämän menettelyn. Antibellico-sopimuksen sovellutuskaan, vaikka Tšhekkoslovakia onkin siihen liittynyt, ei naissa olosuhteissa voi tulla kysymykseen.

Chamberlainin Birminghamin-puhe ja demokraattisten maiden suhtautuminen tilanteeseen ovat vaikuttaneet taalla saksalaisvastaisen mielialan vahvistumiseen. Lehdet pohtivat nyt kysymystä kokonaan toisessa äänensävyyssä. Etenkin tämän iltais-

ten lehtien kirjoitukset ovat kuvaavia tästä kannankirkastumisesta. Vaaditaan, että Argentinan on myös vanhoille periaatteilleen uskollisena kieltäydyttävä tunnustamasta tapahtunutta valtausta. Merkittävissä mielenmuutoksessa on tahananasti hyvin saksalaisystävällisenä tunnetun, oikeistolaisen "La Razón-lehden lausunto. Siitä on erikoisesti syytä merkitä muistiin huomautus, ettei latinalaisilla tasavalloilla ole oikeutta olla merkitsemättä kantansa sen vuoksi, että on kysymys niille niin kaukaisesta maasta ja asiasta. "Meidän tasavaltamme muodostavat osan sivistisyhteisöstä eivätkä siinä ominaisuudessaan voi pysyä valinpitämättä niiden oikeussääntösten rikkomiselle, jotka tekevät mahdolliseksi tämän yhteisen olemassaolon."

Myöskin Argentinan hallitus on jäänyt harkitsemaan vastaustaan. Tilanne on muuttunut ja sen asema samalla vaikeutunut. Suurten demokraattisten maiden ohella mainitaan erittäin etelä-amerikkalaisten maiden, lähinnä Brasilian ja Chilen, aikovan menetellä samoin, s.o. olla tunnustamatta valtausta. Argentinalle, kun asia on saanut tällaisen kaanteen, olisi vaikeata menetellä toisin, sillä se olisi sen vanhojen ulkopolitiittisten periaatteiden vastaista. Jos toiset maat olisivat valtauksen tunnustaneet, olisi Argentinankin ollut helppo unohtaa. Ainakin se olisi tällain voinut vedota toisten esimerkkiin. Nyt on tilanne toinen. Myöskin parlamenttipiirien taholta on puututtu asiaan samassa mielessä. Hallitus pelkää kuitenkin, että kieltäytyminen tunnustamasta valtausta voisi vaikuttaa pahas-

ti parhaillaan Saksan kanssa käytäviin, suurta vastikekauppaa koskeviin neuvotteluihin. Kysymys on 1,500,000 tonnista vehnää ja suurehkosta villaparttiasta rautatiekoneistoa, kuorma-autoja, sairaalatarpeita, konttoritarpeita y.m. tavaraa vastaan.

Ministeri

Timo Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeriö Oraman

31/3 1939.

Min/Pol.

ULKOSAIAINMINISTERI

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

7/310 Val 1939

KIRJELMÄ nro 321.

22/4-39

Buenos Airesi SSA 31 P:nä maalisk. KUUTA 1939.

RYHMÄ	OSASTO	ASIA
	5	C32

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY nro

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkosaainministeriö LLE

ASIA: Raportti N° 4/-39.

Lähetystö myöntäliittää kunnioittaen Ulko-
 asiaainministeriölle raporttinsa n° 4/-39, joka sisältää
 Tšhekkoslovakian kysymys ja Argentina II.

Ministeri *Kiilo Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4/39

Buenos Airesissa 31 p:nä maalisk. kuuta 1939.

4/110 Sal. D. 1939.

Asia: Tshekkoslovakian kysymys ja Argentina II.

5 C32

Sen jälkeen kuin lahetin edellisen otsikossa mainittua asiaa koskevan raporttini ei tilanteessa taalla ole tapahtunut minkäänlaista muutosta. Argentinan hallitus on edelleenkin Tshekkoslovakian valtauksen suhteen odottavalla kannalla. Sen sijaan on syytä täydentää hiukan aikaisempaa selostustani, sillä eräät Tshekkoslovakian lähetysten luovutusta koskevat yksityiskohtaiset tiedot puuttuivat vielä sita kirjoittaessani.

Vaikkakaan Tshekkoslovakian lähettiläs ei suostunut luovuttamaan lähetystensä, ennenkuin hän oli saanut siitä erikoisohjeet Prahasta, herätti hänen alistumisensa kuitenkin ihmettelyä. Paitsi asiaan vaikuttavia henkilökohtaisia motiiveja, voidaan sen katsoa johtuneen siitä, että hän ei saanut mitään tukea takalaiselta hallitukselta. Ensinnakaan ulkoasiainministeri Cantilo ei halunnut ottaa hanta vastaan, kun hän heti maansa valtauksen jälkeen pyrki tämän puheille. Hän sai kahteen audienssipyyntönsä kieltävän vastauksen. Ja kun hän lopuksi paasi puheille, neuvoi ministeri Cantilo hanta a-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

listumaan ja luovuttamaan lähetystönsä, minkä hän sitten tekikin. Oman koloniansa taholta hanta taas kehoitettiin olemaan luovuttamatta lähetystönsä.

Lopuksi nykyistä mielialaa kuvaava pieni valikohtaus, joka näinä päivinä sattui taalla eräälle saksalaisessa Siemens & Halsken liikkeessä palvelevalle suomalaiselle. Se nimittäin osoittaa kuinka kauas saksalainen mielikuviutus jo liitelee. Keskustellessa nykyisistä tapahtumista oli eräs hänen saksalainen työtoverinsa hänelle huomauttanut, että "pian kait sitä sitten mekin olemme maanmiehia." Hän sai tietysti huomautukseen ansaitsemansa vastauksen.

Ministeri

Ailo Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Orasmaa

31/3 1939.

M. / Kauppa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

5 / 310 Val. 39.

KIRJELMÄ n:o 322.

22/4-39

Buenos Airesi SSA 31 P:nä maalisk. KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

5 C34

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 5/-39.

Lähetystä myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 5/-39, joka sisältää Argentinan ja Saksan vastikesopimus.

Ministeri

Kiilo Oksanen

Buenos Airesissa OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5/-39.

Buenos Airesissa 31 p:nä maaliskuuta 1939.

5 310 Yel. 1939.

Asia: Argentinan ja Saksan vastikesopimus.

22/4-39

ASIA	GAUSTO	ASIA
	5	C32

Raportissani n° 3/-39 kerroin, että Argentinan Saksan kesken käytiin neuvotteluja huomattavasta vastikekaupasta. Nämä neuvottelut päättyivät tämän kuun 27 p:nä allekirjoitettuun sopimukseen. Kun se on herättänyt sekä taalla että myöskin ulkomailla melkoista huomiota, en syytä mainita siitä hiukan tarkemmin.

Sopimuksen mukaan Argentina ottaa yhteensä 14 miljoonan Rmk:n arvosta Saksasta Diesel-vetureja ja makuu- ja tavaravaunuja valtion rautateita varten ja Saksa puolestaan ottaa Argentinasta 8,000 tonnia villaa ja 100.000 tonnia vehnää sekä muita viljalajeja, mikäli edellämainitut tavaramäärät eivät riitä Saksan hankinnan vastikkeeksi.

Sopimuksen ehdot ovat siten neuvottelujen kestäessä paljon muuttuneet ollen melkoisesti poikkeavat siitä, mitä ennakkotiedot kertoivat. Tähän on ilmeisestikin vaikuttanut sillä valin Saksan ja Romanian kesken tehty kauppasopimus, jolla Saksa turvasi m.m. viljatarpeensa. Ensinnäkin vastikekauppa jäi melkoista pienemmäksi kuin mitä alkuaan suunnit-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

teltiin ja toiseksi Argentinan tuotteista ei vehna ole enää ollenkaan ensi sijalla vaan villa. Myöskin Saksasta vastaanotettavien tavarain luettelo supistui vastaavasti jaaden käsittämään vain rautatiekalustoa.

Ulkomailla lähinnä Amerikan Yhdysvalloissa katsotaan, että sopimuksessa kuvastuu yhä selvemmin Argentinan taipumus tehdä bilateralisia sopimuksia. Vientipiirit katsovat sen ilmaukseksi Saksan pyrkimyksestä kilpailla Yhdysvaltain tuotteiden, kuten automobiilien kanssa Etelä-Amerikan markkinoilla. Vaikkakin sikalaiset viranomaiset ovat saapuneiden informatioiden mukaan kieltäytyneet lausumasta sen johdosta kantansa, ei se toisista tiedoista paattaen ole niillekaan mieleinen. Niinpa Yhdysvaltain takalainen asiainhoitaja on huomauttanut ulkoasiainministeri Cantilolle sopimuksen johdosta, että se on yksinkertaisesti "stupid". Englantilaisista lausunnoista on toistaiseksi mainittu vain "Financial News"-lehden kirjoitus, jonka mukaan sopimus on ollut englantilaisille piireille suuri pettymys.

Argentinan ulkoasiainministeriön kaupallinen osastopaallikko taas lausui minulle sopimuksen johdosta, että siitä on tehty liian suuri numero ja että toisaalta se oli aivan normaali, sillä saksalaisten tehtaiden tarjoukset olivat niin paljon huokeammat kuin muiden maiden vastaavat tarjoukset.

Ministeri

Eino Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 6.

Ministeri Oksanen.

1/6 1939.

ULKOASIAINMINISTERIO	
No 6 310 he.	D. 19 39
26/6-39	LIIK.
5 C 37	ALA

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 560.

Buenos Airesi SSA 3 P: NÄ kesa KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 6/39.

Lahetystö mystaliittaa kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa N° 6/39, joka sisältää: Eräitä poliittisia valikohtauksia ja ja tapahtumia kansainvalisessa postikongressissa.

Ministeri *Lies Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 6.

Buenos Airesi ssa 1 p:nä kesa kuuta 1939.

6 310 he. Salainen. 39

26/6-39

5 C32

Asia: Eraita poliittisia valikohtauksia ja tapahtumia kansainvälisessä postikongressissa.

Buenos Airesin kansainvälisen postikongressin työt sujuivat yleensä erittäin hyvän keskinäisen yhteisymmärryksen ja sovun merkeissä. Siitä olivat kauneimpana ilmauksena ne lampimat vuorosanat, joita Ranskan ja Saksan valtuuskuntien puheenjohtajat vaihtoivat sen jälkeen kuin Pariisi viimeisessä taysistunnossa maarattiin seuraavan kongressin paikaksi. On kuitenkin syytä mainita parista valikohtauksesta ja Saksan valtuuskunnan kieltäytymisestä allekirjoittaa sopimus ja siihen liittyvät asiakirjat, mihin kieltöön sitten Italia, Espanja, molemmat siirtomaineen ja Unkari yhtyivät. Japani sen sijaan allekirjoitti asiakirjat.

Buenos Airesin lehdistö seurasi alussa hyvin tarkkaan kongressin töitä selostaen niitä usein varsin laajasti. Talloin diktatoorimaille vihamieliset lehdet käyttivät pieniäkin mahdollisuuksia esittääkseen niille vastenmielisyytensä. Kun oli esillä kysymys n.s. pikkupakettiliikkeen pakollisuudesta, huomauttivat nämä lehdet ilkeästi, että Saksa ja Japani pyrkivät niidenkin avulla lähettämään ympäri maailman halpoja

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja
Posti- ja lennätinhallitus

Jakeluohjelmalle:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ja ala-arvoisia tuotteitaan. Lehtien kirjoitusten johdosta Saksan valtuuskunnan johtaja käytti melko artyneen puheenvuoron. Argentinan taholta valitettiin tapahtumaa ja vedottiin maassa vallitsevaan painovapauteen. Tämän jälkeen kongressi kuitenkin kielsi - aikaisempien kongressien tapaan - sanomalehtien edustajilta paasyn istunnoihin.

Toinen valikohtaus koski myös pikkupakettiliikettä, nimittäin niiden kauttakulun ehdollisuutta, minkä kongressin ensimmäinen komissioni oli poistanut. Neuvostoliiton edustajat, jotka saapuivat Buenos Airesiin vasta kongressin lopulla, ilmoittivat nimittäin täysi-istunnossa, että he eivät voi tassa muodossa liittosopimusta allekirjoittaa. Kun Japani arveli Neuvostoliiton kannan olevan itseään vastaan tahdatyn, näytti kysymyksestä syntyvän melko vaikea pulma. Yksityisten neuvottelujen jälkeen Neuvostoliitto sai säilyttää kauttakulun ehdollisuuden, mutta samalla kongressi päätti, että sen on kohdeltava kaikkia maita samalla tavalla, joten sille ei jäänyt mahdollisuutta toisten valtioiden syrjintään.

Tshekkoslovakiasta muodostui sitten aivan kongressin viime päivinä sen suuri poliittinen tapahtuma, joka lopulta johti alussa mainitsemaani Saksan mielenosoitukselliseen menettelyyn kieltäytyä allekirjoittamasta asiakirjoja ja osallistumasta kongressin päättäjaisistuntoon ja -juhlatilaisuuksiin.

Saksan menettely p.o. kysymyksessä herätti kongressin keskuudessa melkoista ihmettelyä eikä sita perästä pain

annetut selostukset suinkaan parantaneet, sillä hyvällä tahdolla olisi, niin katsottiin, ollut mahdollista välttää tapahtunut hajaannus.

Tapahtumaa arvosteltaessa on huomattava, että niissä sopimusehdotuksissa, jotka kansainvalinen toimisto oli jo yli puolivuotta ennen kongressia jakanut jäsenilleen, esiintyi vanhan tavan mukaisesti johtolauseessa kaikki edellisen sopimuksen allekirjoittajavaltiot, siis myös Tshekkoslovakia. Sen edustajat olivat myöskin lähteneet hyvissä ajoin matkalle aavistamatta, minkä kohtalon alaiseksi heidän isänmaansa sillä valilla voi joutua. Heidän saapuessaan Buenos Airesiin oli Tshekkoslovakia havinnyt maailman kartalta ja Saksan suurlahetysta, pakoittaen tshekkilaiset postivirkamiehet viipymatta palaamaan takaisin, esti siten heidän osallistumisensa kongressiin.

Sopimusten johtolauseen suhteen ei Saksan valtuuskunta tehnyt kongressin istunnoista virallisesti mitään esityksiä Tshekkoslovakian poistamisesta siitä, mutta neuvotteli kyllä asiasta epävirallisesti kongressin johdon kanssa. Tämä oli epäilemättä tahdikkainta, sillä asia oli arkaluontoinen, etenkin kun ^{suurin} ~~osa~~ mukana olevista maista ei ole Tshekkoslovakian anastusta tunnustanut. Naissa neuvotteluissa oli päädytty sellaiseen kompromissiin, että Saksa allekirjoittaisi sopimuksen liittamalla siihen asiaa koskevan varauksen. Tahan oli myöskin Saksan postiministeri jo antanut - niin minulle kerrottiin - suostumuksensa. Viimeisessä, toukokuun 19 p:nä pidetys-

sa taysi-istunnossa hyväksyttiin viimeisetkin sopimukset Saksan tekematta mitään huomautusta. Saman päivän illalla valtuuskunta sitten sai ulkoasiainministeri Ribbentropin määräyksen olla allekirjoittamatta sopimuksia. Arveluna lausuttiin, että tahan jyrkkaan kaanteeseen olisi vaikuttanut myös halu demonstroida Argentiinaa vastaan sen hiljakkoin antaman, maassa asuvien ulkomaalaisten poliittista toimintaa koskevan kiellon johdosta. Kielto oli nimittäin annettu lähinnä saksalaisten liian innokkaaksi osoittautuneen puoluetoiminnan takia. Tälle arvelulle en ole kuitenkaan saanut vahvistusta.

Kongressi päättyi taten muiden akselivaltojen yhtyessä Saksan menettelyyn varsin ikävästi.

On syytä vielä mainita, että sopimusten joltolauseeseen jai edelleenkin Albania Italian esittamatta sen johdosta mitään huomautuksia. Se merkitsee vastaisten kongressien suhteen sitä, että Italialla tulee niissa olemaan yksi aani enemmän kuin Buenos Airesin kongressissa.

Ministeri

Luigi Gasca

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA: _____

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeriö Oramas

1877 1909.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 757.

Buenos Airesi SSA 19 P:nÄ heinä KUUTA 19 39

VIITTAUS:

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

7/311 Hel D. 1939.

27/8-39

RYHMÄ

5 C32

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 7/1939.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulko-
asiainministeriölle raporttinsa n° 7/1939, joka sisältää:

Kansainvälinen tilanne ja Suomi Buenos
Airesista nähtynä.

Ministeri Kiias Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salaisen.

RAPORTTI n:o 7/1939

Buenos Airesi ssa 18 p:nä heinä kuuta 1939

7 III Val D. 1939		
78-39		Liit.
RYHMÄ	LUOKA	SIJA
5	C 32	

Asia: Kansainvälinen tilanne ja Suomi
Buenos Airesista nähtynä.

Viime aikojen kuluessa on Suomi ollut myöskin taalla Buenos Airesissa tavallista suuremman huomion kohteena kansainvalistā tilannetta kasiteltaessa. Sen yhteydessä ei ole tietenkään tuotu esille mitaan sellaista, joka ei olisi jo ennestaan lähempaa tiedoitettuna tunnettua. Mutta kun voi kuitenkin olla hyödyllistä tietää, millä tavalla taalla on katseltu asemaamme nykyisessä tilanteessa, selostan seuraavassa takalaisia kasityksia.

Argentinan virallisella taholla ei meidän ulkopoliittisiin kysymyksiimme ole naina viikkoina kiinnitetty sannottavasti huomiota. Se ei ole mitenkään outoa, silla taallahan saa tottua toteamaan, että me olemme Argentinan silmissä pieni, kaukainen maa, joka merkitsee sille yksinpa kauppatuttavanakin verraten vähän ja jonka asiat eivät sita paljonkaan kiinnosta. Toiseksi ulkopoliittinen huomio on taalla viime aikoina keskittynyt useihin paikallisiin kysymyksiin, juhliin ja vierailuihin, joten jo senkin vuoksi kaukaisemmat asiat ovat joutuneet taka-alalle.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Argentinan lehdistö sitavastoin on seurannut Itämeren politiikkaa melkoisella kiinnostuksella, enemmän kuitenkin toimistosahkeita ja kirjeenvaihtajien kirjoituksia julkaisemalla kuin omakohtaisella tilanteen arvioinnilla. Mutta jo pelkasta uutisten otsikoinnista on voinut panna merkkeille lehtien suunnan, jota eräät erikoisartikkelit ovat osaltaan tehostaneet. Eika se ole ollut meille suinkaan jakamattoman mytamielinen, pikemminkin päinvastoin. Jos jossakin tapauksessa on voinut havaita kantaamme ymmärtävän lausunnon, on sitä useimmin saanut todeta osoitettavan ymmärtämystä Neuvostoliiton epäilyksille Suomen kyvyttömyydestä puolustaa puolueettomuuttaan ja sitä Saksan taholta sieltä käsin uhkaavasta vaarasta. Puhumattakaan eraista vasemmistolehdistä, jotka natsi- ja fascistivihassaan ovat erinomaisten herkkien vetämiä useinkin harhatietojen ja olettamuksien perusteella minkälaisia johtopäätöksiä tahansa, ovat näin menettelleet myös useat sellaisetkin lehdet, joiden kannan ilmaisuun taalla on totuttu pitämään objektiivisempänä. Mainitsen tästä otsikoinnista tuoreimman esimerkin. Kun tuli tieto kenraali Kirke'in lähdöstä Suomeen, varusti La Prensa-lehti sitä koskevan uutisen seuraavalla aliotsikolla: "Arvellaan vierailun tarkoittavan saksalaisen vaikutuksen heikentämistä". Mita kaikkia johtopäätöksiä tästä Suomen oletetusta saksalaisystävyydestä voidaan vetää, osoittaa se, että eräskin lehti kiirehti jo sen perusteella suurin otsikoin julistamaan, että vuoden 1940 olympiakisat tulevat lykättäviksi.

Mita tulee viime aikoina esillä olleisiin ulko-

poliittisiin kysymyksiimme, sivuuttivat lehdet Saksan tarjoaman hyökkaamattömyssopimuksen lopullisen hylkaamisen jotenkin huomamatta. Itse tarjouksesta lausuttiin aikaisemmin, että Saksa pyrkii p.o. sopimuksella vieroittamaan nämä maat kolmivalta-ryhmituksesta. Ahvenanmaan linnoittamista koskevia neuvotteluja ja kysymyksen käsittelyä kansainliitossa lehdet seurasivat tarkkaan alleviivaten usein Neuvostoliiton kantaa vieläpä eräissa tapauksissa asettuen sen suhteen yllättävän suopealle ja ymmärtävalle kannalle. Ja sitä on edelleen jatkunut takaussopimusta koskevissa uutisissa ja kirjoituksissa. Tällöin on käsitelty varsin laajastikin Ahvenanmaan strategista merkitystä, väitteitä siitä että Saksalle valttamaton ruotsalainen rautamalmi kuljetetaan siitä ohitse ja että tämän saariston avulla Venäjä voidaan helposti sulkea Itämereltä. Ei ole myöskään unohdettu tässä yhteydessä Itä-Karjalan kysymystä.

Takalaisten lehtien suhtautumiseen on osaksi oma selityksensä. Ensinnäkin useiden lehtien tärkeimmät kirjeenvaihtajat ovat Pariisissa, jossa tietenkin pannaan tarkkaan merkille Saksan pyrkimykset myös Itämeren piirissä. Pariisilainen väritys tuntuu siten helposti taalla saakka. Lisäksi Saksa on syistä, joihin palaan toisessa yhteydessä, menettänyt taalla suuren osan entisestä myytätunnostaan, joten sen toimenpiteisiin ja suunnitelmiin sekä vaikutusvallan ilmauksiin suhtaudutaan toisin kuin ennen. Osittain voi lehtien kantaan olla syynä myös oman tiedoituksemme puutteellisuus. Jo aikaisemmin olen voinut todeta, että esimerkiksi Virosta, Latviasta ja Liettuasta on takalaisilla lehdillä paljon tarkempi toimistoinfor-

matio kuin Suomesta. Tilanne on jatkunut suunnilleen samanlaisena viimeisten kuukausien aikana. Suomen tiedot ovat yleensä melko suppeita ja meidän kantaamme selvittäviä lausuntoja on julkaistu vain poikkeustapauksissa, kuten t.k. 16 p:nä La Nación-lehdessä, jossa oli Associated Pressin lähettämä pitkä sähkö Herra Ulkoasiainministerin tilanneselostuksesta ja eduskunnan kokoonpanosta. Taalla on melkein mahdoton vaikuttaa lehtien kantaan, sillä ne eivät halua - se on yleisesti tunnettu seikka - ottaa vaikutteita ainakaan viralliselta taholta. Tämän johdosta rohkenen esittää, että koetettaisiin takalaista maailmaa silmälläpitäen saada entistä kiinteampi yhteistyö etenkin AP- ja United- toimistojen ja myöskin Havasin kanssa, sillä ne ovat taalla käytetyimmät tietotoimistot.

Tässä yhteydessä vielä pari taalla julkaistua tietoa Neuvostoliiton ja Saksan suunnitelmista. Toinen on tullut Washingtonista toinen Berliinistä, molemmat La Nación-lehden erikoiskirjeenvaihtajilta. Edellisen mukaan olisi Neuvostoliitto ilmoittanut jo ennen takuusopimusneuvotteluita eräissa paakaupungeissa, että se tulisi sodan sattuessa lähettämään joukkoja Itämerenmaihin, ehkäpä myöskin Suomeen, mikäli se katsoo asemansa sitä vaativan. Toisen mukaan tulisivat sekä Saksa että Neuvostoliitto samassa tapauksessa kaikista aivan tuoreeltaankin tehdyistä hyskkaamattomyssopimuksista huolimatta ensi toikseen kilvan pyrittämään Riian ja Tallinnan valtausta ehkäistäkseen siten toisen saamasta niitä valtaansa.

Ministeri

Luis O. Hasuero

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Oramo

25/7 1909

Kp./Pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 799.

Buenos Airesi SSA 26 P:nÄ heinä KUUTA 19 39.

VIITTAUS:

P:nÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8 311 Pal D. 19 39.		
27/8-39		Liitt.
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
N 5	C 32	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 8/1939.

Lahetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 8/1939, joka sisältää Espanjan asioita.

Ministeri

Aulis Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8/1939.

Buenos Airesi ssa 25 p:nä heinä kuuta 1939.

Asia: Espanjan asioita.

8 311 PalD. 1939.		
2978-39	RYHMÄ	LIIT.
5	OLASTA	ASIA
	C 82	

Espanjasta saapuneet tiedot nykyisten vallanpitäjain leirissa tapahtuneesta hajaannuksesta antavat aiheen kasitella eraita sitä koskevia asioita.

Espanjan tasavaltalaisen hallituksen kukistuksessa ja pian sen jälkeen tunnustivat - kuten aikanaan kerroin - Argentina ja nekin etela-amerikkalaiset maat, jotka sitä eivät aikaisemmin olleet tehneet, kenraali Francon hallituksen ja asettuivat sen kanssa virallisiin suhteisiin. Sen mukaisesti ne viipymatta asettivat myös valiaikaiset diplomaattiset edustajansa Burgosin hallituksen luo. Sen jälkeen ei suhteiden kehitys ole edistynyt paljonkaan pitemmälle. Edustuksen asettamisesta vakinaiselle kannalle ei kummaltakaan taholta ole eraita huhuja lukuunottamatta kuulunut sen enempää. On oudoksuttavaa, että kenraali Franco ei ole pitänyt kiirettä suhteiden lujittamisella etenkin kun hänellä oli naisia maissa, nähdäkseni lähinnä katolisen kirkon vaikutuksesta, verraten laajojen piirien kannatus. Argentina puolestaan katsoo, kuten ulkoasiainministeriön alivaltiosihteeri, ministeri Gache minulle askettain huomautti,

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

etta olot eivät Espanjassa ole vielä niin vakiintuneet, etta suurlahettilaan nimitysta tarvittaisi kiirehtia.

Naiden maiden lahinna Chilen ja Espanjan valilla on sen sijaan viime aikoina ollut erimielisyytta turvapaikka-oikeuden sovelluttamisen suhteen. Kuten muistetaan, etela-amerikkalaiset lahetystat antoivat kansalaissodan aikana Madridissa runsain maarin suojelusta uhanalaisille henkilolille vuokraten tarkoitukseen omien huoneustojensa lisaksi kokonaisia suuria talojakin. Niinpa Chilen suurlahetyston turvissa oli silloin useita satoja silloisia kapinallisia, niiden joukossa myos nykyinen sisaministeri Serrano Suñer. Nyt kun Madridin valtauksen jalkeen siella sai turvapaikan 17 tasavaltalaista, on Espanjan hallitus vaatinut heidan luovuttamistaan. Tahan ei Chilen hallitus ole suostunut ja kaikki etela-amerikkalaiset maat, jotka pitavat kysymysta turvapaikka-oikeudesta erittain tarkeana, ovat asettuneet poikkeuksetta Chilen kannssa solidaarisiksi.

On myos huomattava, etta taalla kaikissa piireissa pidetaan Espanjan perustuslakiasaatavan cortesin entisen presidentin, tunnetun sosialistijohtaja Besterion tuomiota kohtuuttomana.

Tapasin naina paivina Hollannin uuden kaupallisen neuvoksen, joka saapui tanne askettain suoraan Espanjasta, jossa han oli ollut yhdeksan vuotta maansa konsulina Barcelonassa. Kun hanen kasityksellaan nain kauan Espanjassa oleskelleena on tavallista suurempi merkitys, kerron keskustelustamme seuraavaa. Tiedustelin hanen mielipidettaan m.m. Francon hallituksen mahdollisuuksista vakiinnuttaa olot. Han vastasi epailevansa niita suu-

resti perustellen lähinnä kantaansa sillä, että tilanne on Espanjassa kokonaan toinen kuin Saksassa ja Italiassa, jotka ^{myös/}ovat omaksuneet totalitaarisen valtiomuodon. Naissa nimittäin asianomaisilla hallituksilla voidaan katsoa olevan kansa takanaan, mutta sitä ei Francolla ole. Lisäksi on otettava huomioon, että Francolla on edessään paitsi kansalaissodan aiheuttaman havityksen korjaamista ja maan uudelleenrakentamista, mikä jo sinänsä on jättäiläistettava, kaikki samat suuret reformikysymykset kuin tasavaltalaisella hallituksellakin, mikäli hän aikoo toteuttaa lupauksensa "uuden Espanjan" luomisesta. Maan taloudellinen asema on kuitenkin entisestään huonontunut ja mahdollisuudet siinäkin suhteessa siten entistä heikkommat.

Keskustelumme tapahtui ennen kenraali Queipo de Llanon erottamista, joten en ollut silloin tilaisuudessa kuulemaan hänen käsitystään sen seurauksista. Omasta kohdastani en antaisi kovin suurta merkitystä tälle suulaalle kenraalille - tunnenhan minäkin hanet presidentin sotilaskabinetin ensimmäisenä paallikkona - , joka on mielestäni melko omituinen sekoitus espanjalaisesta hidalgosta ja Don Quijotesta. Mutta hanellahan voi, kuten vaitetaan, olla melkoinen kannatus etelässä ja joissakin muissa piireissä.

Huhut, jotka nyt kietoutuvat Queipo de Llanon nimen ympärille, palauttavat mieleeni erään toisen keskustelun, joka minulla oli kansalaissodan vielä kestäessä Chilen ulkoasiainministeriön silloisen poliittisen osastopaallikkeen kanssa. Tilanne oli silloin jo sellainen, että tasavaltaisen hallituksen asemaa saattoi pitää jotenkin toivottomana. Kysyin silloin, kuinka hän arveli tilanteen kehittyvän Francon todennäköisen voiton jäl-

keen. Hän ei ollut sen suhteen läheskaan yhtä optimistinen kuin monet muut taalla puhuttelemani henkilöt. Hän huomautti ensinnäkin, että yhtä vahan kuin tasavaltalainen rintama on kokonainen yhtä vahan Francon takana olevat joukot ovat keskenään yksimielisiä, painvastoin voidaan odottaa niiden valisten, hyvin jyrkkiinkin mielipide-eroavaisuuksien johtavan lopulta hajaannukseen. Toiseksi ei ole unohdettava Espanjan kansan luonteessa piilevää voimakasta taipumusta yksilöllisyyteen. Sen vuoksi on vaikeata ajatella, että se voitaisiin pakottaa vasten tahtoaan omaksumaan sille vastenmielinen hallitustapa. Kun tasavaltalainen katsontakan-ta kaikesta paattaen on siellä varsin laajalle levinnyt, on hyvin luultavaa, että taistelu tulee Espanjassa sodan päätyttyäkin jatkumaan latenttina, toisissa muodoissa.

Tapahtumain kehitys näyttää tekevan oikeutusta naille epäilyksille. Vaikkakaan nyt puhjennut erimielisyys ei vielä johtaisikaan suurempaan hajaannukseen, on se kuitenkin hyvin oireellinen ilmiö. Ja se mitä takalaisten espanjalaisten piirissä kerrotaan Espanjassa tapahtuvasta sabotaashista y.m. viittaa siihen, että kertojani arvioi tilanteen jalkimaisessakin suhteessa varsin terävästi.

J.k. 26/7. Sen jälkeen kuin edellä oli kirjoitettu on tietoja, että Espanja olisi taalla tiedustellut virallista agrementtia kuitenkin pyytämättä, antaisiko Argentinan hallitus suostumuksensa kenraali Queipo de Llanon suurlahettilasnimitykseen. Tiedusteluun lienee vastattu myöntävästi. Lisataan kuitenkin, että toistaiseksi on vielä epätietoista, olisiko Queipo de Llano itse puolestaan halukas tulemaan tänne.

Ministeri

Viljo Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RÝHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissa olevan tahetiplin raportti n:o 9.

Ministeri Orasma

31/7 1989

Kp. Pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

9 311 Val 0. 1939

KIRJELMÄ n:o 817.

22/8-39

Liitt.

Buenos Airesi SSA 31 P:nä heinä KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N 5 C 32

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti N° 9/1939.

Lahetyste mystaliittaa kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 9/1939, joka sisältää Saksalaisten toiminnasta Argentinassa.

Ministeri *Vilho Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9/1939.

Buenos Airesi ssa 31 p:nä heinä kuuta 1939.

Asia: Saksalaisten toiminnasta Argentinassa.

Mainitsin raportissani n°/7/39, että saksalaiset ovat poliittisella toiminnallaan menettäneet taalla paljon aikaisemmin nauttimastaan suosiosta. Kun kysymyksellä on yleisempikin merkitys, on syytä kosketella sitä hiukan tarkemmin. Senhan oli sitapaitsi taalla kevaalla eli etelan syksyllä erään asiakirjan julkaisemisen kautta suuri poliittinen sensatio.

Kysymys ei ole yksinomaan paikallinen argentinalainen, vaan yleisamerikkalainen, sillä saksalaisten siirtokuntien poliittinen toiminta antaa aihetta vakavaan huolestumiseen monessa maassa. Kuten tunnettua, oli Brasilia viime vuonna pakotettu ryhtymään sen johdosta varsin ankariin toimenpiteisiin. Eikä kysymys ole vieras myöskään Chilessä. Sen vaikutus tuntui erittäin voimakkaasti viime joulukuussa Limassa pidetyssä panamerikkalaisessa kongressissa, jossa Yhdysvallat pyrkivät sen merkeissä erikoiseen amerikkalaiseen puolustusliittoon, suunnitelma, joka kuitenkin raukesi Argentinan vastustukseen ja tyydyttiin sen asemesta vain verraten ylimalkaiseen solidaarisuusjulistukseen. Viimeksi tämä toiminta on askettain antanut Argentalle

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

aiheen ryhtyä taalla olevien siirtokuntien toimintaa rajoittaviin toimenpiteisiin, jotka eivät ole vaikuttaneet hairitsevasti vain saksalais-argentalaisiin vaan myös italialais-argentalaisiin suhteisiin.

Mitä sitten on tapahtunut? Sen jälkeen kuin saksalaisten poliittinen toiminta paljastui Brasiliassa, alettiin myöskin Argentinassa sitä tarkastella huomion kiintyessä lähinnä taalla olevien yksityiskoulujen toimintaan. Ennen pitkäa tuli selville, että opetus kävi niissä siinä maan Argentalle vieraassa hengessä, että hallitus katsoi olevansa pakotettu antamaan maassa toimivista yksityiskouluista asetuksen, jossa kiellettiin poliittisen propagandan harjoittaminen kouluissa ja niiden valvontaa muutenkin entisestään tehostettiin. Ettei tämä ole mikaan paikallinen argentalainen ilmiö, osoittaa se, mitä Yhdysvaltain uusi suurlahettilas Armour kertoi minulle Chilestä, mistä hän tänne siirtyi. Siellä oli eras tarkastaja ollut käymässä muutamalla saksalaisella koululla, jolloin kävi selville, ettei kukaan oppilaista ollut ymmärtänyt hänen kysymyksiaän, jotka hän oli esittänyt niille espanjaksi.

Asetuksen julkaisemisen jälkeen eraat lehdet jatkoivat vielä hyökkäilyään esittäen m.m. väitteitä siitä, että Saksa tuntisi liian suurta kiinnostusta Patagoniaa kohtaan. Näihin väitteisiin ei kiinnitetty vakavampaa huomiota. Tosin annettiin eraan komissionin tehtäväksi tutkia oloja Patagoniassa, mutta se ei tuonut esille mitään Argentiinaa vastaan kohdistettua toimintaa. Maalis- ja huhtikuun vaihteessa sitten muuan takalainen lehti julkaisi valokuvajäljennöksen eraasta Saksan siirtomaavirastolle lahetetystä asiakirjasta, jonka olivat allekirjoittaneet

kansallis-sosialistisen puolueen paikallinen johtaja ja muuan Saksan suurlahetysten virkamies. Samalla mainittiin, että jäljennös tasta asiakirjasta, joka osoitti Saksan pyyteet Patagonian suhteen, oli joitakuita päiviä aikaisemmin toimitettu presidentti Ortiz'ille. Ilmiantaja oli muuan entinen natsipuolueen toimihenkilö, joka oli sittemmin liittynyt mustaan rintamaan ja paennut tanne.

Argentinan hallitus ryhtyi paljastuksen johdosta laajoihin tutkimuksiin ensinnakin todetakseen mainitun asiakirjan autentisuuden ja toiseksi saadakseen selville, missä maarinsina esitetyt tiedot saksalaisten toiminnasta pitivät paikkansa. Asia oli erinomaisen vakava, sillä kysymyksen ei ollut vähemmästä kuin salahankkeista Argentinan suveraanisyyttä vastaan.

Tutkimukset toimitettiin kuitenkin tavalla, josta saattoi jo etukäteen päätellä, että ne eivät toisi esille mitään erikoisia paljastuksia. Ensinnakin ne aloitettiin vasta siten, kun asia tuli julkiseksi eikä välittömästi sen jälkeen kuin viranomaiset olivat saaneet siitä tiedon. Lisäksi vaitetaan ja se näyttää hyvin todennäköiseltä, että Saksan suurlahetyste sai asiasta selon heti sen jälkeen kuin se oli saatettu presidentin tietoon. Sillä oli siten tilaisuus viipymatta ryhtyä, mikäli siihen oli aihetta, varovaisuustoimenpiteisiin. Ja muutenkin viranomaisten toiminta oli niin hidasta, että lehdet saivat pitkin matkaa aihetta huomauttaa laiminlysnneista. Eräs diplomaatti lausuiakin tutkimustavan johdosta, että Argentina ei ilmeisestikaan halua menettää tarkeata kauppattavaa.

Asiakirjan autentisuutta ei tietenkaan saatu sel-

ville. Virkatoverien keskuudessa ei tällaisen asiakirjan olemassa-
oloa kuitenkaan pidetty mahdottomana. Ja niin paljon seikkoja
toimitetuissa tutkimuksissakin tuli ilmi, että hallitus antoi vii-
me toukokuussa asetuksen, joka rajoittaa suuresti takalaisten siir-
tokuntain toimintaa ja asettaa ne entistä ankarammin viranomais-
ten valvonnan alaisiksi. Ensisijassa kielletaan sellainen seura-
toiminta, joka voidaan tulkita sekaantumiseksi vieraitten valti-
oitten politiikkaan ja joka joko yksilöllisesti tai kolektiivi-
isesti tarkoittaa vaikuttaa pakolla jonkin tietyn poliittisen aa-
tesuunnan hyväksi. Edelleen kielletaan seurojen riippuvaisuus ul-
komaisista hallituksista; niitten on seurattava toiminnassaan de-
mokraattisia periaatteita ja johto asetettava vaaleilla; ne eivät
saa ottaa vastaan avustuksia ulkomailta, elleivät ne tarkoita
sellaista avustustoimintaa, jonka maan hallitus voi hyväksyä; kiel-
letaan käyttämästä muita kuin Argentinan lippuja, merkkejä, uni-
vormuja ja tunnuskuvia, esittämästä hymnejä jotka kuuluvat ulko-
maalaiselle puolueelle tai järjestölle. Seurauksena tästä asetuk-
sesta, joka sekä Saksassa että Italiassa on herättänyt paljon
katkeruutta, ovat italialaiset jo ilmoittaneet sulkevansa yksityis-
koulunsa. Saksalaisista kerrotaan samaa.

Asian käsittely ei kuitenkaan ole päättynyt tähän
asetukseen. Se tuli pian sen jälkeen ^{esille}/edustajakamarissa, jossa se
aiheutti pitkän keskustelun, jonka kuluessa saksalaisten epalojaa-
lista toiminnasta tuotiin esille uusia todistuksia. Keskustelun
päätyttyä asia lähetettiin valiokuntaan. Sieltä se ei ole kuiten-
kaan vielä palannut.

On vaikea varmuudella sanoa, kuinka paljon peraa on

edellamainituissa Patagoniaa koskeissa vaihteissa. Voi olla, että niita on sensationhalussa liioteltukin. Toisaalta tiedot saksalaisten sotilaallisentapaisesta järjestäytymisestä ynnä eräät ylittöissaksalaiset julkaisut, joissa avoimesti puhutaan Eteläamerikan jaosta Yhdysvaltain, Englannin ja Saksan kesken, ovat lisäksi todistusaiheena, joka maansa koskemattomuudesta aroissa argentalaisissa herättää, kuten se tekisi epäilemättä kaikissa samassa asemassa olevissa, tiettyjä epäluuloja. Saksalle se on erikoisesti taalla Argentinassa kohtalokasta, sillä on muistettava, että Argentina julistautui maailmansodassa puolueettomaksi, toimenpide, jonka Saksa on aina tulkinut suopeaksi mielenilmaisuksi itseään kohtaan samaten kuin se asettaa Argentinan silloisen radikaalisen presidentin Irigoyenin, jonka ansiota päätös oli, suureksi valtiomieheksi. Olen Saksan suurlahetysten herrojen kuullut lausuvan tasta imar-televia tunnustuksen sanoja nykyisen suunnankin miehille, joille presidentti Irigoyen on melkeinpa kauhistus. Nyt on saman presidentin puolue jyrkasti saksalaisvastainen samaten kuin muutkin oppositiopuolueet. Mutta yksinpa oikeustonkin taholla Saksa on toiminnallaan menettänyt kannatustaan. Keskustelin asiasta askettain eraan huomattavan liikejuristin kanssa - hänellä on parhaillaan ehkä Argentinan liike-elämän tunnetuin luottamustoimi -, joka on suorittanut opintonsa Saksassa ja joka on aina lukeutunut sen ystaviin. Hän sanoi avoimesti, että voidaan laskea Saksan menettäneen taalla noin puolet aikaisemmin nauttimastaan myytätunnosta. Se tuntuu myös liike-elämässä. Tuontinumerot osoittavat tuontin Saksasta kuluvana vuonna edullisesta sopimussuhteesta huolimatta huomattavasti taantuneen. Kerrottiin, että m.m. lukuisat suuret saksalaiset rautakaupat, jotka ennen olivat taposen täynnä

ostajia, ovat nyt kaiken päivää tyhjinä. Olen itse todennut, että vaite ei ole liioteltu. Sotilaspiirien keskuudessa mieliala on sitävastoin eraista keskusteluistani päättäen edelleen muuttumattoman suopea Saksalle.

Muuten on tilanteelle kuvaavaa, että Saksan suurlahettilas, vapaaherra von Thermann, joka vuoden vaihteessa matkusti taalta tyttarensa kevättalvella olleisiin hiihin, on edelleen poissa eikä ole mitään tietoa hänen paluustaan. Viimeiset tiedot kertovat, ettei hän palaisikaan enää tänne, vaan siirrettäisiin todennäköisesti Madridiin. Eivätka Saksan asiainhoitaja rouvineen, Helsingissäkin aikoinaan palvellettu tohtori Meynen, enää aina jaksa peittää huonoa tuultaan. Tilanne onkin kieltämättä ollut heille hyvin kiusallinen.

Mainitsin edellä sotilaspiirien kannasta. Kerron silta taholta, vaikkakin aiheesta hiukan poiketen, seuraavasta keskustelusta. Tapasin eraana päivänä taikka - kuten terminologia kait vaatisi sanomaan - lounastin entisen sotaministerin, kenraali Pertinén seurassa. Keskustelimme paljon nykytilanteesta. Hän lausui silloin uskovansa nykyisen Saksan sotilaalliseen voimaan ja toisti, mitä olin kuullut muualtakin m.m. italialaiselta taholta, nimittäin että akselivaltiot laskevat mahdollisen sodan syttyessä yllätyshyökkäykseen ja sen tehokkuuteen. Havitys tulisi, niin arveli kenraali P., olemaan niin täydellinen, että Saksa pakottaisi demokraattiset vallat, ennen kuin ne ehtisivat tointua, sillä suostumaan vaatimuksiinsa.

Ministeri

Luis Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buena licesura olevan tähteyttä raportti n:o 10.

Ministeri Orasmaa

12/9 1939.

Min./Pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 953.

Buenos Airesi SSA 12° P.NÄ syys KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Raportti n° 10/1939.

Lähetystö myöntäliittää kunnioittaen Ulko-
asiainministeriölle raporttinsa n° 10/1939, joka sisältää
Saksan ja Neuvostoliiton hyökkaamattömys-
sopimus.

Ministeri

Liio Ojasmaa

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 10/1939

Buenos Airesi ssa 12 p:nä syys kuuta 19 39.

Asia: Saksan ja Neuvostoliiton hyökkää-
mättömyyssopimus.10/311 Pal. S. 29.
17/11-39
6 E32

Saksan ja Neuvostoliiton kesken askettain tehty hyökkäämättömyyssopimus on antanut myös Etelä-Amerikan maissa aihetta monenlaisiin mietteisiin, joista lähinnä oman asemapaikkani kannalta teen seuraavassa lyhyesti selkoa.

Voidaan sanoa, että sopimus sellaisenaan ei taalla yllättänyt yleistä mielipidettä; vain se nopeus, jolla se pantiin toimeksi, herätti hämmästyksiä. Olihan jo Litvinowin erottua alettu harkita mahdollisuutta näiden molempien suurien antagonistien lähentymisestä, jota länsivaltain ja Moskovan välisten neuvottelujen hitaus tietenkin edisti. Mutta ei voida kuitenkaan salata, etteikö sopimuksen teko Englannin ja Ranskan sotilasvaltuuskuntien vielä ollessa Moskovassa olisi lyönyt hämmästyksellä etenkin, kun se yhdellä kynänpiirroksella tiesi erinomaisen huomattavaa muutosta Euroopan poliittisessä tasapainotilanteessa. Toiset kutsuvat sitä Hitlerin loistavaksi manööveriksi ja suureksi diplomaattiseksi voitoksi. Epäilematta se oli suuri manööveri. Kummanko voitto se lopulta oli, Hitlerin

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vaiko Stalinin, osoittaa tulevaisuus. Omasta puolestani asettui-
sin pikemminkin sille kannalle, että voitto oli Stalinin, sillä
Saksahan tassa tapauksessa teki Canossan-matkan eikä Neuvosto-
liitto.

Sopimusta arvostellessa on taalla ensinnakin to-
dettu, samalla tavalla kuin varmaan kaikkialla muuallakin, että
Saksa luopui siten entisestä jyrkasta kommunisminvastaisesta
asenteestaan ja rikkoi tahananastisen ulkopolitiikkansa varsinais-
en perustan ja suursaavutuksen, kuuluisan antikominternpaktin.
Samalla on ihmetellen kysytty, mikä on se hinta, joka sopimuk-
sesta on maksettu? Ovatko sopimuskumppanit sopineet keskenan-
sa eraista aluejaoista Ita-Europassa tarkoituksella palauttaa
olot suurin piirtein ennen vuotta 1914 vallinneeseen tilaan?
Tällöin on viitattu siihen, että Venäjän osalle tulisivat sekä
Itämerenmaat että Suomi eräiden Puolan osien lisänä. Edelleen
on kysytty, Neuvostoliiton tarkoituksena harkittaessa, onko Sta-
lin halunnut sopimuksella johtaa diplomaattisesta saavutukses-
taan hurmioituneen Hitlerin sotaan voidakseen sitten lopuksi
pystyttää maailman vallankumouksen punaisen lipun Keski-Europas-
sa? Tätä Argentinan edustajakamarin piirissä esitettyä käsitys-
tä asettui kannattamaan m.m. Turkin ministeri, joka Neuvosto-
liitossa palvelleena on paremmin kuin moni muu takalainen dip-
lomaatti selvillä sikalaisista mielialoista.

Mutta sopimusta on käsitelty myös puhtaasti
etela-amerikkalaiselta kannalta. Tällöin on ensinnakin merkitty
muistiin, että "punainen vaara" on tämän jälkeen siirretty mu-
seotavaraksi samalla tavalla kuin eräät muutkin kansallissosia-

listisen Saksan tahanastiset, johtavat periaatteet. Tämän johdosta kysyvät lehdet - ja niin tehdään myös mies mieheltä -, minkä takia Espanja näin ollen yllytettiin kansallissotaan ja tuettiin siellä taistelua kommunismivaaran nimessä? Samalla huomautetaan, että saman kommunismivaaran varjolla ovat eraat kunnianhimoiset politikot - joko sivililit tai kenraalit - onnistuneet muutamissa etelä-amerikkalaisissa maissa luomaan diktatuurihallituksia.

Näyttää siltä, että sopimuksen vaikutus tulee välittömästikin tuntumaan etelä-amerikkalaisissa maissa. Arvellaan nimittäin, että antikominternpaktin asiallisen päättymisen johdosta totalitaarisen ajatussuunnan maissa saavuttama kannatus tämän jälkeen heikontuu suuresti. Takalaisen käsityksen mukaan katolisuus on etelä-amerikkalaisten maiden vahvin varustus kommunismia vastaan. Fascismin ja natsismin katolisisa piireissä saavuttama suosio johdetaan nimittäin siitä, että nämä liikkeet ovat ainoat, jotka taistelevat uskonnon- ja kirkonvastaista kommunismia vastaan. Kun nyt Saksa on asettunut Neuvostoliiton kanssa samaan rintamaan, eivät takalaiset fascistiryhmat voi sille saada uskonnollista tukea, kun sekä Saksa että Neuvostoliitto jo muutenkin tunnetaan vihamielisyydestään niinhyvin uskontoa kuin erittäinkin katolista kirkkoa kohtaan. Tästä taas katsotaan seuraavan, että Etelä-Amerikassa elävien italialaisten fascistiset, antiamerikkalaiset ja demokratianvastaiset tendenssit tulevat heikontumaan, sillä takalaiset italialaiset tunnetaan yleensä uskollisiksi katoliselle kirkolle. Edelleen katsotaan, että sopimuksen kautta la-

latinalainen Amerikka vapautuu myös kaikesta Espanjan falangistien taholta uhkaavasta vaarasta, koska pidetaan todennäköisenä, että Espanja ei asettuisi enää tämän jälkeen Saksan puolelle sellaisen konfliktin kestäessä, jossa tämä turvautuu Neuvostoliiton passiivisuuteen. Myöhemmat tapahtumat ovatkin jo osoittaneet tämän käsityksen oikeaksi.

On syytä panna vielä merkille, että sellaiset latinalais-amerikkalaiset diplomaattipiirit, jotka Espanjan kansalaissodan kestäessä asettuivat empimatta Francon puolelle, suhtautuvat nyt erittäin arvostelevasti Saksan ja Neuvostoliiton lähentelyyn. Japanin kanta sopimukseen on tunnettu. Sen vahvistukseksi mainitsen vain, että Japanin takalainen ministeri sanoi minulle sopimuksesta, että se on "scandaleux".

Ministeri

Liilo Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 22

ASIA:

Buenos Airesiin olevan lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Orasmaa

11/9 1939

Min. / Pol.

ULKOASIAINMINISTERIÖN LENTOPOSTITSE

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

11/311 Sal. 1939

KIRJELMÄ n:o 965.

Buenos Airesi SSA 18 P.NÄ **syys** KUUTA 19 **39.**

<i>11/311</i>	ASIA
<i>6/11-39</i>	ASIA
<i>5</i>	<i>032</i>

VIITTAUS: N

P.NÄ KUUTA 19 P.TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Reportti n° 11/1939.

Lähetys mystaliittaa kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 11/1939, joka sisältää Argentina ja sota.

Ministeri *Vilho Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11/1939.

Buenos Airesi ssa 11 p:nä syys kuuta 1939.

Asia: Argentina ja sota.

11 311 Sal. 39.
6/11-39
5 C32

Kuten odotettavissa oli, antoi Argentina ulkopolitiittiselle perinteillensä uskollisena puolueettomuusjulistuksensa nykyisen sotatilanteen johdosta. Se tapahtui yhteisymmärryksessä muitten amerikkalaisten maitten kanssa, joten ne tulevat, kuten näyttää, jaamaan tällä kerralla taistelun ulkopuolelle.

Argentinan puolueettomuusjulistusta, jonka sanamuoto on lähetetty erikseen Ulkoasiainministeriolle, saatiin odottaa hiukan kauemmin kuin muiden maiden, sehan annettiin vasta t.k. 4 p:nä. Tahan ei ollut kuitenkaan muita syitä kuin se, että Ranskan virallinen ilmoitus osallistumisesta sotaan viivästyi pyhäpäivän takia. Vaikka ulkoministerio oli taalla työssä myöskin silloin, ei Ranskan suurlähettiläs halunnut rikkoa ilmoituksen takia omaa eikä henkilökuntansa sunnuntairauhaa. Julistus nojautuu Haagin sopimukseen vuosilta 1899 ja 1907. Sen ohella on tasavallan presidentti, tohtori Ortiz lehdille myöntämässään haastattelussa maininnut tulevansa seuraamaan ankaraa puolueettomuutta konfliktin kestäessä.

Ratkaisu on sopusoinnussa Argentinan tahanas-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriolle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ti noudattaman ulkopolitiikan samaten kuin myöskin Liman panamerikkalaisen konferenssin omaksuman kannan kanssa. Kuten tunnettua, oli Argentina niita niita harvoja amerikkalaisia maita, jotka pysyivät puolueettomina viime maailmansodassa. Paitsi sita, etta Argentina ei halua nykyisen sodankaan takia rikkoa suhteitansa kumpaankaan taistelevaan puoleen, riippuu sen puoluettomuuskanta myös huomattavalta osalta maassa olevista siirtolaisasutuksista, jotka muodostavat erittäin voimakkaita ryhmityksia. Argentinan hallituksen on siten vaikea ottaa kantaa, joka voisi olla jollekulle, vieläpa hyvin voimakkaallekin kansanainekselle vastenmielinen. Paatösta onkin kaikissa piireissa tervehditty tyydytyksella.

Laheisessa yhteydessä puolueettomuusjulistuksen kanssa on suoritettu valmisteluja presidentti Rooseveltin kutsumaan panamerikkalaiseen konferenssiin, minka aloitteen Argentina, samaten kuin muutkin maat, hyväksyi viipymatta. Konferenssin tarkoituksena on paattaa tarkemmin amerikkalaisten maitten puolueettomuuspolitiikasta. Siita enemman toisessa yhteydessä.

Sotatilanteen johdosta on hallitus ollut pakotettu ryhtymään erikoistoimenpiteisiin lahinna estaakseen hintojen nousua. Ilmis onkin pitkin linjaa havaittavissa ja epatietoista on, missa määrin hallitus onnistuu sita estamaan, silla useasta tuontitavarasta tulee taalla tietenkkin olemaan puutetta. Maassa odotetaan myös syntyvan huomattavaa työttämyyttä, mutta sen torjumista koskevista toimenpiteista ei toistaiseksi ole näkynyt tietoja.

Vaikka Argentinan virallinen kanta onkin saanut

osakseen kaikkien piirien hyväksymisen, ei se kuitenkaan merkitse sitä, että maan yleinen mielipide olisi pidetty maarittelemasta kantaansa käynnissä olevaan taisteluun. La Prensa - maan suurin lehti - huomauttaakin, ettei ole mahdollista eikä edes järkevaakaan vaatia yksilöiltä sellaisenaan samaa asennetta kuin hallituksilta ja lisää, että oikeus ilmaista kantansa muodostaa oleellisen osan perustuslaillisista takeista, joita ei voida peruuttaa puolueettomuuden seurauksena eikä myöskään millään tavoin rajoittaa.

Tämän mukaisesti onkin Buenos Airesin lehdistö vapaasti esittänyt mielipiteensä sodan johdosta. Jos jätetään huomioonottamatta paikkakunnan lukuisat vieraskieliset lehdet, jotka edustavat lähinnä kunkin maan kansallisuuden piirissä vallitsevia mielialoja, mitkä useimmissa tapauksissa - saksalaisilla on myös virallista kantaa vastustava lehti - menevät yksin asianomaisen maan kannan kanssa, voidaan sanoa, että Buenos Airesin espanjankielinen lehdistö on aniharvoja, vähäpätöisiä lehtia lukuunottamatta asettunut sodassa Puolan, Englannin ja Ranskan puolelle. Tärkeimmistä aamulehdistä on La Prensa tuonut kantansa esille varovaisemmin, La Nación ja El Mundo aivan selvästi. Ja myöskin kaikki iltalehdet ovat samalla kannalla. Lehtien omien lausuntojen ohella tämä kay selvästi ilmi uutisainehiston valinnasta ja sen otsikoinnista.

La Prensa ei ole suoraan arvostellut Saksan menettelyä, mutta sen sijaan se on useissa artikkeleissa asettanut vastakkain totalitaariset maat ja demokraattisista maista esimerkillisinä Ranskan ja Englannin asettuen niiden kanssa so-

lidaariseksi, toisissa se on tuominut Athenian upotuksen ja Puolan avoimia kaupunkeja kohdanneet pommitukset kiinnittämättä huomiota vastapuolen virallisiin ilmoituksiin.

La Nación-lehden jyrkka asenne on sitakin ihmeteltävämpi, kun lehti ei aikaisemmin ole ollut aivan vapaa totalitäärisestä mystatunnosta. Nyt se kirjoittaa t.k. 4 p:nä m.m. näin:

"Laajalti tiedoitettut ja pienimpia yksityiskoh-
tiaan myöten tunnetut teot todistavat Saksan suuren kansan
kulkua johtavan päämiehen ja sen hallituspiirien syyllisyyden,
kansan, joka todellakin olisi ansainnut paremman kohtalon, kuin
mihin tämä järjetön seikkailu on nyt johtava."

"Mutta tämä Saksan hallituksen hillitön ja va-
kivaltainen menettely on pakottanut lainsivallat sotaan, täytäk-
seen Puolalle antamansa lupaukset, jotka muuten perustuivat sii-
hen vakaumukseen, että on tullut hetki panna sulku saksalai-
selle raivotulvalle, jotta Eurooppa ei sortuisi sen sietamatta-
man hirmuvallan alle."

"Kaikki järkevasti ajattelevat ihmiset tunnus-
tavat empimatta Englannin ja Ranskan menettelyn puhtauden ja
toivovat menestystä näille kansoille, jotka tassa tapauksessa
edustavat oikeuden ja vapauden asiaa."

Kuten tunnettua, molemmat edellämäinitut lehdet -
La Prensa ja La Nación - edustavat maan vaikutusvaltaisia por-
varistopiirejä. Olen maininnut niiden kannoista erikseen, koska
vasemmistolehtien kanta on ilman muuta saksanvastainen.

Yleinen mielipide on reagoinut taalla muuten-

kin varsin voimakkaasti. Mutta kaikki tamahan ei vaikuta maan viralliseen asenteseen. Voiko Argentina kuitenkin loppuun asti sailyttaa puolueettomuutensa, on kysymys sinansa. Nahdakseni sen asema kaikista virallisista vakuutuksista huolimatta on talla kerralla kuitenkin toinen kuin viime maailmansodassa n. s. sodanvastustamissopimuksen johdosta, mihin sopimukseen myos monet eurolpalaiset maat ovat liittyneet. Suurta kaytannollista merkitystahan tamantapaisilla sopimuksilla ei ole kyllakaan ollut eikä Argentinan ulkoasiainministeriossakaan nykyisin siihen ilmeisestikaan enaa panna suurtakaan painoa, mutta tallaisessa poikkeuksellisessa tilanteessahan silla voi kuitenkin olla merkityksensa.

Keskustellessani askettain ministerion paasih-
teerin, tohtori Santos Muoz'in kanssa Argentinan puolueettomuus-
kannasta tiedustelin samalla hanen kasitystansa p.o. sopimuk-
sesta. Han selitti sopimuksella olevan amerikkalaisiin maihin
nahden lahinna preventiivisen merkityksen. Mitä sen toiseen ar-
tiklaan tulee, joka koskee sotilaallisen valtauksen tunnusta-
mista, ei se hanen selityksensa mukaan mitenkään sido Argen-
tinaa sopimukseen liittyneiden eurolpalaisten maiden suhteen,
koska Argentina ei halua sekaantua eurolpalaisiin asioihin.
Selitys on melko kyynillinen ottaen huomioon, etta sopimus
syntyi Argentinan aloitteesta ja etta sen vaikutuksesta so-
pimus sai yleismaailmallisen luonteen, kun monet eurolpalaiset-
kin maat liittyivat siihen sen kehoituksesta.

Tapasin tanaan ohimennen ulkoasiainministeri
Cantilon, joka pysahtyi tiedustelemaan tilannetta meilla. Samal-

la han kertoi, etta Romania on erittain huolestunut asemastaan. Sen lahettilas onkin lahiaikoina ollut ainakin pariin otteeseen ministeri Cantilon luona puhumassa tilanteesta. Mahdollista on - sita en ole vielä tata kirjoittaessani voinut todeta -, etta talloin on ollut esilla myos edellamainittu pakti, johon Romania liittyi europalaisista maista ensimaisina.

Ministeri

Leino Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 32

ASIA:

Buenos Airesissä olevan lähetystön raportti n:o 12.

Ministeri Orasmaa

19/9 1939

Min. / Pol.

FÄLJENNÖS LENTOPOSTITSE

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 974.

Buenos Airesi SSA 20 P:NÄ **syys** KUUTA 19 39.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
12 / 311 Pal 0. 1939		
6/11-39		LRT.
ASIA		
5	C32	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Panaman konferenssi.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 12/1939, joka sisältää:
Panaman konferenssi.

Ministeri

Liis Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12/1939

Buenos Airesi ssa 19 p:nä syys kuuta 1939.

12/311 Sal. 1939.
6/11-39
5 C32

Asia: Panaman konferenssi.

Edellisessä raportissani (n° 11/1939) kerroin, että Argentina, kuten kaikki muutkin latinalaisamerikkalaiset maat, otti tyydytyksellä vastaan presidentti Rooseveltin kutsun panamerikkalaiseen konferenssiin, johon Liman konferenssin päätöksen mukaisesti osallistuisivat amerikkalaisten maiden ulkoasiainministerit. Konferenssin tulisi käsitellä amerikkalaisten maiden suhdetta eurooppalaiseen konfliktiin lähinnä maaritellen niiden puolueettomuuskasitetta. Konferenssi, jonka paikaksi määrättiin Panaman kaupunki, kokoontuu virallisesti t.k. 21 p:nä, mutta arvellaan, että se paasee aloittamaan työnsä kuitenkin vasta viikkoa myöhemmin ja että se kestää kaikkiaan kymmenisen päivää.

Argentinan paavaltuutetuksi nimitettiin entinen oikeusministeri, tohtori Melo, sillä ulkoasiainministeri Cantilo ei tietenkaan nykyisissä olosuhteissa katsonut voivansa lahtea niin pitkälle ja vaivaloiselle matkalle.

Konferenssi ei tule käsittelemään konflik-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tia yhtävahan poliittiselta kuin sotilaalliseltakaan kannalta, vaan on siinä esilletulevat kysymykset rajoitettu puhtaasti juuriidisiin ja taloudellisiin. Lahinna kasitellaan kysymystä puolueettomien maiden oikeuksista ja velvollisuuksista, niiden kansalaisten toiminnasta, samaten sotaakypien maiden kansalaisten toiminnasta Amerikassa ja problemeja, jotka ovat yhteydessä sotaakypien maiden oleskelun kanssa amerikkalaisilla vesilla. Edelleen mainitaan ohjelmassa olevan kysymykset liikeyhteyksien suojelusta ja kauppavaihdon turvaamisesta amerikkalaisten maiden valilla sekä mahdollisesta yhteistoiminnasta erinaisten maiden kesken rahataloudellisen stabiliteetin turvaamiseksi.

Taman lisäksi konferenssi tulee maarittelemaan kantansa sotakieltotavarakysymykseen, joka on erittain ajankohtainen Englannin antaman kieltolistan johdosta. Argentina - samaten Uruguay - on sen johdosta esittanyt protestinsa, koska luettelo poikkeaa m.m. Havannassa v. 1928 pidetyn panamerikkalaisen konferenssin, tosin taalla ratifioimatta jaaneesta paatuksesta, jonka mukaan esim. elintarpeita ei voida tunnustaa edes ehdollisesti sotakieltotavaraksi.

Argentinan protestin johdosta minulle huomautettiin takalaisessa ulkoministeriossa, etta kysymys on Argentinalle ensisijassa periaatteellinen vailla kaytannollista merkitysta, koska Argentina oman valtamerikauppalaivaston puutteessa myy tuotteensa fob.

Konferenssin paatksien suhteen mainittiin ministeriossa, etta kukin maa maarittelee myhemmin lopullisen kantansa niihin.

Ministeri

Vilho Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesin olevan lähetyksen n:o 13.

Ministeri Orasma

29/9 1939.

Min/Pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1011.

Buenos Airesi SSA 30 P: NÄ syys KUUTA 19 39.

VIITTAUS: _____ N

P: NÄ _____ KUUTA 19 _____ P: TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13/311 Tel. 1339.		
6/11-39		EM.
SIUNNÄ	OLASTO	ASIA
5	C32	

Ulkoasiainministeriä_{LE}

ASIA: Raportti n° 13/1939.

Lahetystö mystäliittaa kunnioittaan Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 13/1939, joka sisältää Kysymys amerikkalaisten maiden puolueettomuudesta.

Ministeri

Aino Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13/1939.

Buenos Airesi ssa 29 p:nä syys kuuta 1939.

Asia: Kysymys amerikkalaisten maiden
maiden puolueettomuudesta.

TALMINNISTEN		
13 / 211 Tal. 1939.		
6/11-39		LM.
ASIA	OLU TO	ASIA
5	C32	

Amerikkalaisten maiden huomio on nykyisin lahinna kiintynyt Panaman konferenssiin, jonka tyyst ovat vasta nyt kaikkien delegatioiden saavuttua paasseet alkamaan. Siella esilla olevista lukuisista kysymyksista on Amerikan vesialueen maaritteleminen ohessa etualalla sotakieltotavaralista, silla Etela-Amerikan maat vastustavat jyrkasti jo kaupallisten etujensakin takia elintarpeiden ottamista kieltotavarain joukkoon.

Argentinan samaten kuin muidenkaan etela-amerikkalaisten maiden virallisessa kannassa ei ole tapahtunut mitaan muutosta, vaan korostavat ne edelleen ehdotonta puolueettomuuttansa. On kuitenkin syyta panna muistiin, etta eraissa lehdissa on esitetty mielipide, etta maiden maiden olisi virallisesta puolueettomuudesta huolimatta esitettava tavalla taikka toisella mystatuntonsa demokraattisten maiden taistelua kohtaan. On myos nakynyt lausuntoja, joissa huomautetaan, etta naita maita uhkaa suoranainen vaara siina tapauksessa, etta Saksa voittaisi. Lahinna kohdistuu silloin pelko Brasilian etela-valtioihin, jois-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohejemaleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisaksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sa on huomattava saksalainen asutus. Tallon muistetaan helposti kaikki tapaukset, jotka antavat tukea talle pelolle. Niinpa tästä puheen ollessa eras argentalainen tuttavani kertoi, että kun Zeppelin-ilmalaiva oli taalla ensi matkallaan, teki se Etelä-Brasiliassa erikoisen tervehdyskierroksen Blumenaun kaupungin yläpuolella. Kertoessaan tästä ulkoasiainministeriön silloiselle alivaltiosihteerille, tohtori Alcortalle oli laivan kapteeni huomauttanut, että hän halusi siten osoittaa huomaavaisuuttaan Saksan tulevan siirtomaan paakaupungille. Tohtori A. on itse kertonut tapahtuman kertojalleni.

Taalla askarruttaa mielia myös Amerikan Yhdysvaltain suhtautuminen sotaan. Ministeri Procopé on siitä tehnyt tyhjentävästi selkoa. Mainitsen kuitenkin seuraavat informatiot.

Sodan ensi päivinä oli takalaisessa ulkoministeriössä neuvottelu, johon ministeri Cantilo oli kutsunut kaikki amerikkalaiset lähetystöpaallikot. Neuvottelusta on muuan mukana ollut ministeri kertonut eraalle europalaiselle virkatoverille seuraavaa. Esillä oli kysymys amerikkalaisten maiden puolueettomuudesta. Tallon oli Yhdysvaltain suurlahettilas Armour lausunut, että Yhdysvallat tulevat ainakin toistaiseksi pysymään puolueettomina. Ministeri Cantilo oli silloin tiedustellut, minka vuoksi vain toistaiseksi, jolloin suurlahettilas Armour oli vastannut, että hän arvelee Yhdysvaltain puolueettomuuden kestävän nelisen kuukautta.

Olin tanaan ministeriön lainopillisen neuvoksen, suurlahettilas Ruiz Morenon luona aamiaisella. Tiedustellessani häneltä Yhdysvaltain suhtautumista lausui hän olevansa vakuutet-

tu siitä, että Yhdysvallat tulevat varsinkin, jos sotaonni olisi Ranskalle ja Englannille vastainen, liittymään sotaan, sillä Yhdysvallat eivät yksinkertaisesti voi sallia maiden haviötä. Siinä tapauksessa sotaan yhtyisi todennäköisesti myös eräitä etelä-amerikkalaisiakin maita. Jos taas tulisi kysymykseen sota kommunismia vastaan, yhtyisi siihen hänen käsityksensä mukaan koko Amerikka. Tahan taisteluun sanoi Japanin lahettiläs, joka otti osaa keskusteluunne, maansa myös empimättä yhtyvän.

Ministeri

Liisa Vasama

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 14.

Ministeri Orasmaa.

2/10 1939

Pl.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1020.

Buenos Airesi SSA 4 P.NÄ loka KUUTA 19 39.

14/10/39
23/10/39
on laskettu
39

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ 19 _____

5. 032

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 14/1939.

Lahetystö mystaliittaa kunnioittaen Ulko-
asiainministeriölle raporttinsa n° 14/1939, joka sisältää
Kansainvälisen tilanteen arvostelua Buenos
Airesista kasin.

Ministeri *Káro Oskari*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14/1939.

Buenos Airesi ssa 2 p:nä loka kuuta 1939.

Asia: Kansainvälisen tilanteen arvostelua
Buenos Airesista kasin.

Raportissani n° 11/39 tiedoitin Argentinan suhtautumista sotaan. Seuraavassa esitan lyhyen selostuksen siitä, millä tavalla taalla on arvosteltu viime tapahtumia. Huomio kiintyy silloin Itämeren tapahtumien ohessa, joita kasittelen erikseen, seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitenka on suhtauduttu Saksan ja Neuvostoliiton yhteistoimintaan Puolaa vastaan?

2. Mihinka suuntaan kay tilanteen yleinen arviointi?

3. Mita arvellaan Italian asenteesta?

Saksan ja Neuvostoliiton valisen paktin osaksi tulleen arvostelun jälkeen on luonnollista, ettei maiden maiden yhteistoiminta Puolaa vastaan saa takalaisen yleisen mielipiteen ja lehdistön hyväksymistä. Tyydyn jälleen selostamaan suurten oikeustolehtien - La Prensan, La Nacionin ja La Razonin - viimeksimainittu on huomattava iltalehti - lausuntoja, koska niiden kannanotto nykyisessä tilanteessa on taka-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

laista kasitysta kuvattaessa erittain merkittava.

Kirjoitusten savy on Saksea ja erittainkin Hitleria kohtaan siinamaarin tuomitseva, etta hanen aikaisemmin taalla nauttimastaan arvonannosta, jonka han saavutti lahinna kommunisminvastaisella toiminnallaan, ei ole paljoakaan jallella. Niissa tuodaan peittelematta esille ristiriita hanen viimeisten toimenpiteittensa ja aikaisemman vaajaamattomiksi julistamiensa periaatteiden valilla. Huomautetaan "taman vaarallisen askeleen" olevan ristiriidassa myos hanen Italialle tekemansa ilmoituksen kanssa, etta Saksalla on Puolaa vastaan kohdistamiinsa toimenpiteisiin riitavasti voimia tarvitsematta turvautua liittolaisensa apuun ja etta siihen liittyy ilmeinen vaara bolshevismin tuomisesta Saksaan, mita vastaan han tahanasti on taistellut. Edelleen huomautetaan, etta taistelu on saanut taman jalkeen sellaisen muodon, etta voidaan sanoa sita kaytavan kristillisyyden ja pakanuuden valilla, kasitys, joka on takalaiselle mielipiteelle hyvin luonteenomainen.

Puolan odottamattoman heikko puolustuskyky herratti tietenkin taallakin huomiota. Mutta Varsovan sitkea ja uhrautuva puolustus hankki Puolalle aivan yleista mystatuntoa. Niinpa La Nacion kirjoitti, etta kansa, joka pystyy nain suuriin uhrauksiin, ei voi kuolla. Ja La Prensa huomautti, etta Puolasta voi Leonidean sanoihin viitaten lausua, etta se on kaatunut taistellen oikeuden ja vapauden puolesta.

Puolan jako ei tietenkaan ole saanut osakseen lehdiston hyväksymista. La Prensa lausuu, etta yleismaailmallinen mielipide vaatii Puolan itsensaisyyden palauttamista. La Nacion

on arvostelussaan ankarampi. Lainaan siitä seuraavat kuvaavat lauseet: El Führer, "tämä länsimaisen sivistyksen esitaistelija barbarismia ja kommunismia vastaan", luovutti taten kommunistille kaksi kolmatta osaa maasta joka juuri oli muodostunut lannen etuvartioksi. Historia on sen tuomitseva ja on vahan epäilyksiä siitä, millainen tulee olemaan sen tuomio" - "Ellei jo nyt ole tunnettua, ei Saksan tarvinne kauan odottaa saadakseen tietää, että se teki mitä huonoimman kaupan allekirjoittaessaan ensimmäisen paktinsa tämän poholaisen kanssa, niin sanotun hyskkaamattomyyssopimuksen Venäjän kanssa." - "Herra Hitler ei aikonutkaan neuvotella rauhanomaisesti Puolan kanssa, hän ajatteli vain saada tahtonsa pakolla lavitse."

Tilanteen yleisessä arvioinnissa kiinnitetään huomiota etupaassa Neuvostoliiton tarkoitukseen. Huomautetaan, että kaikista paattaen bolshevismi on omaksunut tsaarillisen Venäjän panslavistiset ja imperialistiset perinteet ja pyrkii toteuttamaan niitä sekä pohjoisessa että etelässä. Samalla todetaan, että Hitler on luopunut unelmistaan itsenäisen Ukrainan luomisesta ja valtansa ulottamisesta Mustalle merelle ja kysytään, onko tämä samaten kuin myöskin Neuvostoliiton pyrkimykset Itämeren piirissä se hinta, jonka Berliini on maksanut Moskovalle.

Mitä Italiaan tulee todetaan, että Roman ja Berliinin väliset suhteet ovat huomattavasti viilenneet, mutta samalla pidetään Italian asennetta edelleen arvoituksellisena. Yksityiskeskustelussa olen koettanut ottaa selkoa takalaisten piirien käsityksestä Italian aikeista. Olen tavannut henkilöitä,

jotka ovat askettain palanneet Italiasta ja olen puhutellut sekä diplomaatti- että sotilaspiireihin kuuluvia. Naista keskusteluista saamani yleisvaikutelma on se, että Hitlerin ja Mussolinin luoma terasakseli ei vastaa Italian kansan mielipidettä ja että saksalaiset ovat tehneet itsensä Italiassa siinä määrin epäpopulaareiksi ellen sanoisi vihatuiksi, että on vaikea kuvitella Italiaa yhtymistä sotaan Saksan puolesta. Lisäksi takalaisten sotilaspiirien taholta huomautettiin, että Mussolinia epäilyttää yhtya sotaan Saksan puolesta jo senkin vuoksi, että Italian sotilaspiirit, jotka ovat sitä vastaan, voivat nousta hanta vastaan ja syösta hanet vallasta. Myöskin Argentinan ulkoasiainministeri, joka ennen tanne siirtymistään oli kuusi vuotta suurlahettilana Roomassa kuuluu, niin kertoi suurlahettilas Ruiz Moreno minulle, olevan vakuutettu siitä, että Italia ei lähde sotaan Ranskaa ja Englantia vastaan.

Ministeri *Ruiz Moreno*

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32.

ASIA: _____

Buenos Airesistä olevan lähetyskone rap.n: 15.

Ministeri Orasmaa.

6/10 1939

Pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1022.

Buenos Airesi SSA 7 P:NÄ loka KUUTA 1939.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 15/1939.

Lahetystö mystäliittaa kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 15/1939, joka sisältää Kansainvalinen tilanne ja Itämeren kysymykset.

Ministeri

W. Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15/1939.

Buenos Airesi ssa 6 p:nä loka kuuta 1939.

Asia: Kansainvalinen tilanne ja
Itämeren kysymykset.

17 312 (re) 39
23/11-39
5. C32

Ne epäilykset, jotka myöskin takalaisen kasi-
tyksen mukaan liittyivät Saksan - Neuvostoliiton hyskkaamatts-
myyssopimukseen, ovat valitettavasti jo ehtineet osoittautua oi-
keutetuiksi. Venäjän vaikutusvallan kasvu Itämeren piirissä on
ollut se ensimmäinen hinta, jonka Saksa on tasta sopimuksesta
maksanut. Naemme, että Lebensraum - periaate voittaa alaa ja kay-
tantaa.

Tämä ei ole jaanyt myöskaan Argentinan leh-
distöltä huomaamatta. Se on kasittanyt sen paremmin ja nopeam-
min kuin monet sellaisetkin henkilöt, virkatoveritkin - Mosko-
van ja Lontoon valisten neuvotteluiden kestaessa - , joilta o-
lisi odottanut enemmän todellisuustajua tilannetta arvosteltaessa.
Sen ehka on omiaan selittamaan bolshevismin luonteen ja toi-
minnan tuntemattomuus ja myös poliittisen painopisteen paikka
s.o. asiaa ei ole tarvinnut harkita perinpohjaisemmin, kun on
ollut varmuus siitä, että oma nahka on vielä ainakin silloin
ollut turvassa.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Lehdistön uutisainehisto on Itämeren osalta ollut varsinkin viimeaikoina erinomaisen rikas, siitä ovat uutistoit- mistot kyllä pitäneet huolta. Ja lehtien toimituksilta - eten- kin iltalehtien - ei ole puuttunut mielikuvitusta niita otsi- koidessaan. Mutta lehdet ovat käsitelleet tilannetta meidän o- saltamme myöskin asiallisesti.

Kuten jo edellisessä raportissani - n° 14/1939 - huomautin ovat lehdet kiinnittäneet huomiota Neuvostoliiton ul- kopoliittikan uuteen imperialistiseen suuntaan. Niinpa La Nación kirjoittaessaan tästä viimekuun 21 p:nä lausuu m.m.: "Mutta niiden alueiden joukossa, jotka ennen kuuluivat tsaarille (mikä ei merkitse sitä, että ne olisivat venäläisiä) on myöskin Suomi. Yhdistyneenä nyttemmin Ruotsiin, Norjaan, Tanskaan ja Islantiin puolueettomuuspaktin kautta, hyökkäys tämän maan koskemattomuutta vastaan koskee näistä ainakin kolmea ensimmäistä. - Uskaltaakohan Moskova, salliikohan Saksa? Se ei näytä todennäköiseltä tällä hetkellä." La Prensa selostaessaan Itämeren piirissä tapahtunut- ta poliittista kaannetta kiinnitti huomiota Neuvostoliiton Virol- le esittämien vaatimusten ohessa Ahvenanmaan kysymykseen lisa- ten, että näissä uusissa olosuhteissa Saksan ja Neuvostoliiton rinnalla ei Itämeren neljällä pienellä tasavallalla ole mitään hyvää odotettavana.

Neuvostoliiton Virolle asettamien vaatimuksien joh- dosta kirjoitti La Nación viime kuun 30 p:nä: "Se diktaatti jon- ka Molotov juuri vakivalloin pakotti Virolle lienee aukaissut Hitlerin silmat, ellei hän jo ensihetkestä asti ollut selvil- la kaikista seurauksista, jotka koituivat tästä hänen hillit-

töman kiihkon vallassa tekemästä askeleestaan. Sillä vaaran tekosyillä, jonka muka aiheuttivat muutamat kuvitellut sukellusveneet, Venäjä hankki itselleen mainiot asemat Hiiden- ja Saarenmaalla Suomenlahden puolustukseksi. Pian on Ahvenanmaan saarien vuoro jotka on linnoitettu Tukholman ja Helsingin välisen sopimuksen perusteella. Pian koko Viro, Latvia ja mahdollisesti Liettuakin joutuvat tavalla tai toisella uudelleen Venäjän hegemonian alle."

Viron ja Neuvostoliiton välisen sopimuksen johdosta kirjoitti La Prensa - 5/10 - huomauttaen ensinnakin, että Saksa on siten menettänyt ylliotteen Itämerellä ja että vaikka Viro sopimuksen mukaisesti säilyttäekin suveraanisyytensä Hiiden- ja Saarenmaan suhteen, Saksa on kuitenkin tehnyt Venäjälle erinomaisten suuria myönnytyksiä. Tällä sopimuksella Neuvostoliitto - jos sen vielä onnistuu saavuttaa Ahvenanmaan neutralisuus - hallitsee täydellisesti Itämeren pohjoiset lahdet ja kontrolloi entisistä maakunnistaan muodostuneitten valtioiden merenkulkua ja rannikkolaivaston yhteyksiä. Viro muuttuu Neuvostoliiton vasallivaltioksi ja sen saarien valtaus muodostaa yksinkertaisesti alun Venäjän merivallan uudistumiselle. Jos sen vielä onnistuu estää Ahvenanmaan linnoittaminen, palaa Venäjä Euroopan valtojen konserttiin ja tekee sen lisäksi niin aktiivisessa muodossa, että se herättää länsivaltojen ulkoministeriöiden huomiota, jotka ovat kiinnostuneita estämään bolshevismien leviämistä Eurooppaan.

Nämä lausunnot kuvastavat hyvin yleistä mielihäpeä ja vastaavat myöskin virkatovereitten keskuudessa val-

litsevia kasityksia. Jalkimaisten taholla on Viron samaten kuin sittemmin myöskin Latvian suhteen tapahtunutta ratkaisua - niin raskasta kuin se onkin niille kummallekin - pidetty ai- noana mahdollisena, silla vastarinta vallitsevissa olosuhteissa ilman vahintakaan ulkomaista tukea olisi merkinnyt kummankin kansakunnan taydellista tuhoa. Niiden elinvoima voi olla hyvin tarpeen toisissa nykyista edullisimmissa olosuhteissa.

Mita meidan asemaamme tulee, katson olevan syyta kertoa seuraavasta keskustelusta. En uskalla vaittaa, etta se vastaisi pohjoismaista kasitysta yleensa, mutta se voi kuitenkin olla oireellinen. Meilla oli kuukauden vaihteessa pohjois- maisessa piirissa laksiaispaivalliset taalta Haagiin siirretyl- le Tanskan lahettilaalle. Sen kestaessa tuli tietenkin puheek- si myos kansainvalinen tilanne ja meidan asemaamme siina. Tal- lsin Ruotsin nuori lahetytsihteeri Dryselius, joka ministeri Modigin lahdon jalkeen toimii taalla maansa v.a. asiainhoitaja- na, lausui hyvin varmana kasityksenaan ilman tarkempia perus- teluita ja ilman pienimpiakaan reservatioita tai pyoristelyita, etta Venaja tulee kylla ottamaan kaiken sen, mita sille on aikaisemmin kuulunut, heittaen vielä sanojensa vakuudeksi mi- nuun paljon sanovan katseen, joka ei jaanyt nuiltakaan hu- maamatta. Kun vaimoni siihen lisasi, "niin, ellei Ruotsi tule meille avuksi", ei kukaan lausunut sanaakaan, ei puoleen eika vastaan. Norjan ministeri, joka viipyi vielä muiden poistuttua, koetti parantaa kiusalliseksi muodostunutta kohtausta, huomaut- tamalla, etta lahetytsihteeri D. on tunnetusti erittäin pes- simistinen. Omasta puolestaan han lausui, etta pohjoismaiden pi-

taisi tassa tapauksessa ehdottomasti toimia yhdessä. Mutta se oli vain, kuten hän itsekin huomautti, hänen personallinen käsityksensä.

Ministeri

Kies Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa oleva lähetystön rap. n:o 16.
Ministeri Orasmaan.

2/10 1939.

Pol.

TÄLLENNÖS LENTOPOSTITSE *ei ole tait*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1023.

Buenos Airesi SSA 9 P:NÄ loka KUUTA 1939. *18 312 he - 39*
23/u.39

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

5: 032

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 16/1939.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 16/1939, joka sisältää Saksan suurlahettilas von Thermann tilanteesta.

Ministeri

Kalle Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16/1939.

Buenos Airesi ssa 7 p:nä loka kuuta 1939.

Asia: Saksan suurlahettilas von
Thermann tilanteesta.

18 312 he 39
28 pu. 39
5. C32

Saksan suurlahettilas, vapaaherra von Thermann palasi vastoin odotuksia tanne useampikuukautisen Euroopassa oleskelunsa jälkeen takaisin t.k. 3 p:nä. Hän on antanut lehdille kansainvälisestä tilanteesta eräitä lausuntoja, joita ei ole syytä jo niiden omalaatuisuuden takia kokonaan sivuuttaa vaikenemisella.

Mitä ensinnakin sodan syihin tulee, niin toistaa han lausunnossaan jo ennestään tunnetut motiivit. Saksassa ei pyri hallitsemaan maailmaa, se haluaa vain elää, Versailles'in rauhan vaaryyksien korjausta ja vakuutta Saksan elämisvaatimuksille. Vieraitten kansojen oikeuksia ei sen kautta loukata, kaikkein vahimman Ranskan ja Englannin kansojen. Mitä Puolaan tulee niin han alleviivasi erikoisesti, että Puola ryhtyi vihamielisiin tekoihin omia saksalaisiaan, vieläpa Saksan valtakuntaakin kohtaan. Tshekkoslovakian kohtalosta tunnettu vaihte, joka on erinomaisen vaarallinen sikali, että se samoin kuin eraat toisetkin natsiotteet voi osoittautua epidemialuontoisiksi.

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluhjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Saksan ja Neuvostoliiton valisesta sopimuksesta vapaaherra von Thermann lausui La Nación-lehden haastattelijalle seuraavaa:

"Sita ei voi ihmetellä, että kun jonkun kimp-
puun hyökataan turvautuu se naapuriinsa, vaikka olisikin ammoi-
sista ajoista suutuksissaan sen kanssa vanhojen kahakoiden, aate-
eroavaisuuksien tai pelkastaan naapuruusriitojen tähden. Hän
muistutti myöskin, että kommunismiaate oli syntynyt saksalaisen
Hegel'in filosofiasta, ollen sen puolustajat poliittisella maa-
perällä kaksi saksalaista, Marx ja Engels. Saksassa oli myös-
kin - mainitsi hän lisäksi - voimakas, naihin aatteisiin pe-
rustuva sociali-demokraattinen puolue. Toiselta puolen hän vah-
visti, että jos kommunismin voittokulku jatkuu Venäjällä paa-
maaranan havittaa se aarettoman suuri eroavaisuus, mikä oli
työläisen ja rikkaan välillä, ei saksalaisella työläisellä puo-
lestaan nykyisen natsijärjestelman vallitessa ole mitään kadeh-
dittavaa venäläisen työläisen rinnalla."

Lausunto ei kaipaa reunamuistutuksia, korkeintaan
ihmettelyä. Kuinka on mahdollista, että niin vanha diplomaatti
kuin Saksan suurlahettilas, on esittänyt jotain tällaista ei-
kä vaiennut etenkin ottaen huomioon, että hän on tahanasti e-
siintynyt taalla Saksan antikommunistisen asenteen uskollisena
edustajana. Ilkeamieliset lehdet huomauttavat sen johdosta, että
hän katsoo ilmeisesti asiakseen toimia jo suorastaan bolshe-
vikiagentina. Ja virkatoverien piirissä lausunto on poikkeukset-
ta herättänyt mitä suurinta hammastystä: Yleisesti kysytään,
onko hänen todella ollut régime'n puolesta mentava näin pitkälle.

Ministeri Kiilo Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA:

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 17

Ministeri Orasmaa

12/10 1939

Pol.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1055.

Buenos Airesi SSA 12 P:NÄ loka KUUTA 19 39.

VIITTAUS:N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 17/1939.

LAJENNOS LENTOPOSTISET
 19 312 ka.
 23/11-39
 57 082
 ASIA

Lahetystö mytaliittaa kunnioittaen Ulko-
 asiainministeriölle raporttinsa n° 17/1939, joka sisältää
 Käynti ulkoasiainministeri Cantilon luona.

Ministeri Liisa Paasikallio

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 17/1939.

Buenos Airesi ssa 12 p:nä loka kuuta 1939.

Asia: Kaynti ulkoasiainministeri
Cantilon luona.

19312 hae. 39
28/10.39
USKATO ASIA
5 C 34

Seatuani t.k. 10 p:nä Washingtonin kautta Ulkoasiainministeriön sahkeen Suomen ja Neuvostoliiton välisistä neuvotteluista pyysin keskustelua ulkoasiainministeri Cantilon kanssa. Tosin sahkeen sisältö oli taalla jo saman päivän aamulehdissä ministeri Procopén Washingtonissa antamana lausuntona. Pidin siitä huolimatta tärkeänä tehdä taalla virallisesti vastaavan ilmoituksen Suomen pyrkimyksestä pysyä uskollisena puolueettomuuspolitiikalleen. Samalla sain myös tilaisuuden selostaa tilannetta hiukan tarkemmin ministeri Cantilolle.

Sain audienssin vasta seuraavana päivänä kello 12. Kerroin ministeri Cantilolle asiani, minka hän sanoi jo panneensa merkille sanomalehdista. Hän lisäsi ymmärtävänsä kantamme. Hän siirtyi sitten puhumaan Saksan ja Neuvostoliiton paktista, jonka seurauksia on meidänkin nykyinen konfliktimme Neuvostoliiton kanssa huomauttaen, että koko sopimus oli Hitlerin puolelta suuri erehdys. Hitler oli nähtävästi laskenut Ranskan ja Englannin antavan peraan sen johdosta, mutta se oli

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi _____ ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

täydellinen laskuvirhe.

Ministeri Cantilo mainitsi, että nykyinen tilanne vaikeuttaa Argentinan Suomeen nimitetyn lahettilaan, ministeri Loizagan matkaa. Ministeri Loizaga oli aikonut matkustaa suoraan Santiagosta, missä hän on ollut ambassaadineuvoksena, New Yorkin kautta Suomeen. Mutta nykyisissä olosuhteissa lienee parasta lykätä lähtöä ja odottaa tilanteen selviytymistä.

Erotessamme ministeri Cantilo esitti toivomuksensa, että konflikti päättyisi onnellisesti ja että maamme säilyttäisi vapautensa.

Ministeri

Ante O. Pesmaa

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C32.

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 18.
Ministeri Orasmaa.

18/10 1939 -

P.L.

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1064.

Buenos Airesi SSA 18 P.NÄ loka KUUTA 19 39.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

15 312 he 19 39		Si. Tullit
23/11.39		Litt
5	OSASTO C32	ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 18/1939.

Lahetystö mystaliittaa kunnioittaen Ulko-
 asiainministeriölle raporttinsa n° 18/1939, joka sisältää
 Tukholman konferenssi ja amerikkalaisten
 presidenttien solidaarisuusilmaisu.

Ministeri Liito Oksanen

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 18/1939.

Buenos Airesi ssa 18 p:nä loka kuuta 19.39.

Salainen.

Asia: Tukholman konferenssi ja amerikkalaisten presidenttien solidaarisuusilmaisu.

15/12/39
23/10/39
OSASTO ASIA
5 | 032

Amerikkalaisten presidenttien Ruotsin kuninkaalle Tukholman konferenssin johdosta osoittamat sakkeet tulivat varmaan täydellisenä yllätyksenä. Sellaista kannanilmaisu ei varmaan osattu odottaa saati sitten edeltäpäin vaikuttaa sen hyväksi. Toimenpidehan on sitapaitsi aivan ainutlaatuinen, sillä Amerikan Yhdysvaltoja lukuunottamattahan muut amerikkalaiset maat ovat tähän asti tarkasti pidättäytyneet puuttumasta ulkoamerikkalaiseen politiikkaan muuten paitsi kansainliiton puitteissa. Kerron sen vuoksi seuraavassa tavallista yksityiskohtaisemmin tämän harvinaisen toimenpiteen synnystä etenkin kun seurasin sen vaiheita kaiken aikaa varsin läheltä.

kuten jo t.k. 16 p:nä lähettämässäni sakkeessa mainitsin, oli aloite Argentinan ulkoasiainministeri Sr. Cantilon. Mutta Norjan lahettilaalla ministeri Andvordilla on huomattavat ansionsa sen syntyyn ja ottamalla yhteyksiä kaiken aikaa eri tahoilla han vaikutti tehokkaasti myönteiseen tulokseen. Hanen kauttansa minä saatoin seurata aloitteen kehitystä. Se tapa, jolla han tata asiaa valvoi, osoittaa parhaiten, kuinka meidän

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

asemamme tällä kerralla tunnetaan yhteiseksi pohjoismaissa. Ministeri Andvord kertoi vielä, kuinka hänellä on naina aikoina ollut mielessään lapsuusmuistot silta ajalta, jolloin hänen isänsä sanatorio Norjassa oli usein ollut suomalaisten valtiollisten pakolaisten kokoontumispaikkana.

Edellisessä raportissani - n° 17/39 - kerroin käynnistäni viime viikon keskiviikkona ministeri Cantilon luona tehdakseni hänelle ilmoituksen aikomuksestamme pysyä uskollisena puolueettomuuskannallemme sekä selostaakseni hänelle tilannetta. Samana iltana tapasin Norjan lahettilaan ministeri Andvordin, jonka kanssa keskustelin pitkäan edessa olevista neuvotteluista. Perjantaina hän tuli uudelleen tapaamaan minua tiedustellen tilannetta. Lauantaina hän tuli jälleen luokseni kertoen olleensa edellisena päivänä omien asiointensa vuoksi ministeri Cantilon luona. He olivat silloin keskustelleet myös meidän neuvotteluistamme ja niiden mahdollisista seurauksista kaikille pohjoismaille. Ministeri A. kertoi silloin huomauttaneensa ministeri Cantilolle, mikä on reaktio kaikkien tahan, jolloin ministeri C. oli vastannut miettineensä paljon asiaa ja ajatelleensa, että amerikkalaisten maiden pitäisi voida tehdä jotain sen hyväksi, jonkinlaista solidaarisuuden ilmaisua. Ministeri Andvord mainitsi ottaneensa heti tämän keskustelun jälkeen puhelun Osloon selostaen tapahtunutta keskustelua ulkoasiainministeri Kohtille. Tämän johdosta oli Norjan ulkoasiainministeri maininnut, että ministeri Andvordin ei pitäisi enää tämän lisäksi tehdä enempää aloitetta. Ministeri A. tiedusteli, mitä minä asiasta arvelin. Vastasin, että minä en - kun en ole saanut sellaisia ohjeita, että olisi koetettava hankkia maiden maiden

tukea asiallemme - voinut puuttua kysymykseen, mutta en luulisi, että nykyisessä tilanteessa voisi olla mitenkään vahinkoa tamentapaisesta toimenpiteestä, sillä sehan antaisi Suomen ja Neuvostoliiton neuvotteluille vain entistä laajemman kansainvälisen taustan.

Ministeri Cantilo oli puolestaan jo silloin ryhtynyt välittömästi toimenpiteisiin neuvotellen asiasta lauantaina Brasilian, Chilen ja Uruguayn suurlahettilaiden kanssa.

Sunnuntaina t.k. 16 p:nä tapasin ministeri A:n uudelleen. Talloin hän kertoi ministeri Cantilon koettaneen tava-ta hanta jo edellisena iltana. Se ei kuitenkaan onnistunut, joten he tapasivat vasta sunnuntaina päivällä. Ministeri C. oli kertonut antaneensa lauantaina kaikissa amerikkalaisissa maissa olevien Argentinan lahettilaiden esittäen, että asianomaiset presidentit ilmaisisivat Ruotsin kuninkaalle osoittamallaan sahkeella solidaarisuutensa pohjoismaiden puolueettomuuspolitiikan kanssa. Samalla hän oli huomauttanut, että asia on pidettava ankarasti salaisena.

En voinut siten asian tassa vaiheessa lahettaa siitä mitään ennakkotietoja. Kun tämä salaperäisyys tuntui minusta kuitenkin vahan oudolta, esitin maanantaiaamuna ministeri Andvordille, eikö olisi asian laatuun katsoen joka tapauksessa suotavaa, että ainakin Ruotsin ulkoasiainministeri saisi ajoissa tiedon hankkeesta, jotta se ei - mahdollisesti toteutettuna - tulisi tulisi hanelle täydellisenä yllätyksena. Ministeri A. oli kanssani samaa mieltä ja lupasi - vaikkakin hän katsoi puuttumistaan kysymykseen enempiin vaiheisiin vahemman sopivaksi - pu-

hua asiasta ministeri Cantilolle, jonka hän tapaisi Romanian ministerin aamiaisella. Tuloksena tästä keskustelusta oli, että saatiin vielä samana iltana tiedottaa Ministeriölle vireillä olevasta hankkeesta.

Maanantai-iltana näytti koko aloitteen onnistuminen kuitenkin vielä melko hamaralta. Myöntävää vastausta ei ollut saatu muilta kuin Chilelta, Uruguaylta ja Paraguayelta. Puuttui varmuus m.m. Amerikan Yhdysvaltainkin kannasta. Ministeri Cantilo oli siitä huolissaan, minkä johdosta ministeri A. kertoi ottaneensa puhelun Norjan Washingtonin lähettiläälle pyytäen häntä kiirehtiämään Yhdysvaltain vastausta. Samaten hän oli asiasta ollut yhteydessä Amerikan Yhdysvaltain takalaisen suurlähettilään kanssa. Kun eilen sitten Uruguayn suurlähettiläs soitti minulle tiedustellen lähetettävän sähköni takia Tukholman konferenssin ohjelmaa, sain varmuuden siitä, että aloite oli saanut riittävän kannatuksen. Sen vahvisti myös ministeri A. vähän myöhemmin.

Brasilian odottamaton frondeeraus vain herätti oudoksumista. Ministeri Andvord kertoi minulle, että Brasilian suurlähettiläs oli ollut asiasta kovin kiinnostunut ja koettanut saada varmuutta hallituksensa kannasta, kunnes lopuksi tiistai-iltana selvisi, että Brasilia ei halua olla asiassa mukana. Se oli sitä oudoksuttavampaa, kun kerran Amerikan Yhdysvallatkin suostuivat tulemaan mukaan ja kun Brasilia - kuten Yhdysvaltain suurlähettiläs oli tämän johdosta ihmetellen huomauttanut - tavallisesti ottaa huomioon Yhdysvaltain kannan. Asiallista syytä kielteiseen kantaan tuskin voi olla ja lienee se lähinnä johdettava - se on takalainen käsitys - Argentinan ja Brasilian

valisesta kilpailusta. Ei tahdottu olla mukana, koska aloite oli Argentinan.

Ulkoasiainministeri Cantilo on eraille lehdille myöntämässään haastattelussa maininnut, että Argentinan aloite on sopusoinnussa Panaman asken päättyneen konferenssin kanssa, jossa Amerikan maat kasittelivat puolueettomuuskantaansa. Oli näin ollen luonnollista, että Amerikka esitti solidaarisuutensa Tukholmassa kokoontuvalle konferenssille, jonka päätarkoitus on käsitellä asianomaisten maiden puolueettomuutta ja kansainvalisten riitaisuuksien ja erimielisyyksien ratkaisemista rauhanomaisin keinoin. Näin virallisesti. Samalla oli tarkoitus antaa moraalinen tuki niille maille, joiden tärkeä tehtävä on estää pohjois-Europassa kommunismin leviäminen sita tieta Euroopan ja edelleen.

Teen erikseen selkoa takalaisen yleisen mielipiteen suhtautumisesta p.o. kannanilmaisuun.

Ministeri

Luis Orsua

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 19.

Ministeri Orasmaa.

31/10.39.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1114.

Buenos Airesi SSA 31 P:ÄÄ loka KUUTA 1939.

VIITTAUS: _____ N

P:ÄÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ
21 312 he. 1939
26/12-39
5 C32

Ulkoasiainministeriölle

ASIA: Reportti n°19/1939.

Lähetystö mystäliittää kunnioittaen Ulkoasiain-
ministeriölle raporttinsa n° 19/1939, joka sisältää:

Tukholman konferenssi ja amerikkalaiset maat.

Ministeri

Uilo Oksanen

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Buenos Airesi ssa 31 p:nä loka kuuta 1939.

ad. 21/314 hae. 39.
26/12.39

Asia: Tukholman konferenssi ja
amerikkalaiset maat.

5 C82

Edellisessä raportissani tein selkoa amerikkalais-
ten presidenttien Ruotsin kuninkaalle osoittaman sähkösen synnys-
tä. Olisi vielä kerrottava siitä, miten takäläinen yleinen mie-
lipide suhtautui toimenpiteeseen.

Aluksi pieni lisätieto Brasilian kielteisestä kan-
nasta, mistä jo kerroin edellisessä raportissani. Olin eräänä päi-
vänä ulkoasiainministeriön sanomalehtiosastolla täydentääkseni tie-
tojeni takäläisen lehdistön suhtautumisesta sähköseen. Jouduin
silloin keskustelua ministeriön propagandapäällikön, tri Mafén
kanssa. Tällöin lausui hän -- puheen ollen Brasilian kannasta-
peittelemättä ja avoimesti, että siihen ei voinut olla muuta
syytä kuin se, että aloite oli lähtöisin Argentinasta. Saman
käsityksen esitti myöhemmin myös ministeriön lainopillinen neu-
vos, suurlähettiläs Ruiz Moreno. Tämä vahvistaa siten aikaisem-
min esittämäni otaksuani Brasilian motiiveista.

Mitä sitten takäläisten lehtien suhtautumiseen tu-
lee, niin eivät ne kylläkään tehneet p.o. joukkoesiintymises-
tä tavannukaisiin suurin otsikoin mitään sensatiota, kuten olisi
paikallisten tapojen mukaan tällaisessa tapauksessa saattanut
odottaa sitäkin suuremmalla syyllä, kun aloite oli maan oman

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

ulkoasiainministerin. On kuitenkin sanottava, että lehdistön kannanotto oli asialle kaikin puolin myötätuntoinen yhtä ainoata poikkeusta lukuunottamatta. Myönteellisissä lausunnoissa huomautettiin ensinnäkin, että toimenpide oli hyvin perusteltu ja että se oli sopusoinnussa Argentinan puolueettomuuskannan kanssa, samoin todettiin tyydytyksellä, että aloite oli Argentinan ja että sen ohella aloitteeseen liittyi 16 Amerikan 20 valtiosta. Poisjääneistä neljästä valtiosta vain yksi, nimittäin Brasilia oli huomattava, kaikki muut tärkeimmät maat olivat mukana tervehdyksessä.

Suopeista lehtilausunnoista on mainittava lähinnä "La Prensan", "La Naciónin" ja "La Razónin" kirjoitukset. Näistä "La Nación" sitäpaitsi tulkitsi ulkoasiainministeriön omaa kantaa, sillä ministeriön arkisto- ja propagandaosaston päällikkö Navarro Monzó, joka on ministeri Cantilon läheinen ystävä, mainitsi minulle ottaneensa osaa "La Naciónin" kirjoituksen laatimiseen. "La Razón" taas käsitteli asiaa kahdessakin eri kirjoituksessa. Ainoa lehti, joka poikkesi tästä rintamasta, oli argentiinalaisten natsien äänenkannattaja, vähäpätöinen "La Fronda"-lehti, jonka toimitukseen kuuluu kolmisen vuotta sitten Suomessakin vierailut toimittaja Tezenos Pinto. Lehti huomautti, että sähkösenomalla annettu moraalinen tuki oli väärin osunut lähinnä sillä perusteella, että Suomi muka ei varsinaisesti kuulu Skandinaavian maihin. "Fronda" luulee siten tietävänsä asian paremmin kuin pohjoismaat itse. Mutta -- kuten sanottu -- lehden kannalla ei ole mitään merkitystä. Lehti nauttinee nykyisin Saksan suurlähetystön avustusta, sillä muuten se tuskin pysyisi pystyssä.

X X X

Kuten tunnettua lähettivät takäläiset pohjoismaiset siirtokunnat myös yhteisen sähkösen Ruotsin kuninkaalle Tukhol-

man konferenssin johdosta. Aloite tuli norjalaisten taholta. Sen teki nimittäin johtaja Finn Halvorsen, joka toimii taällä Viron kunniakonsulina. Hän toimi paljon asian hyväksi ja oli myös yhteisen kokouksen puheenjohtajana.

Ministeri

Uuno Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C32.

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön Rep. n:o 20.

Ministeri Orasman:

2/11-39

ULKOASIAINMINISTERIÖ
 22 3 13 hae
 26/12/39
 D. is 39
 Liitt.
 5 (32)

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYS^(ed)TO.

KIRJELMÄ n:o 1127.

Buenos Airesi SSA 3 P.NÄ marras KUUTA 19 39.

VIITTAUS: _____ N

P.NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

Ulkoasiainministeriö LE

ASIA: Reportti n° 20/1939.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiain-
 ministeriölle raporttinsa n° 20/1939, joka sisältää:

Kysymys Puolan hallituksen tunnustamisesta.

Ministeri *Antti Oksanen*

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 20.....

Buenos Airesi ssa 2 p:nä marras kuuta 1939.

a) 22/313 h.c. 39
26/12.39

Asia: Kysymys Puolan hallituksen
tunnustamisesta.

5 (39)

Lähetystön toimipiiriin kuuluvien eteläamerikkalaisten maiden suhde Puolan Ranskassa toimivaan hallitukseen ei ole ollut aivan selvä, vaikkakin on ollut syytä olettaa, että nämä maat eivät tule amerikkalaisen periaatteen mukaisesti tunnustamaan aseellisesti tapahtunutta Puolan valtausta.

Kun Argentinan taholta ei oltu tehty mitään virallista ilmoitusta siitä, tunnustaako se Puolan uuden hallituksen, tiedustelivat lehdet äskettäin ulkoasiainministeri Cantilolta asiaa. Hän vastasi tällöin, että Argentinan hallitukseen nähdessä tilanteessa ei ole tapahtunut mitään muutosta ja että sen suhde Puolan hallitukseen on sama kuin ennen sotaakin. Puolan diplomaattisella edustajalla Argentinan hallituksen luona on myös edelleen samat oikeudet kuin muillakin diplomaateilla. Tämän johdosta eivät viranomaiset ole pitäneet tarpeellisena antaa asiassa mitään virallista tiedonantoa.

Käytännössä asia on näin ja sen osoitukseksi Puolan lähettiläs oli mukana sillä aamiaisella, jonka ulkoasiainministeri Cantilo tarjosi diplomaattikunnalle eroavan Tansken lähettilään kunniaksi. Mutta järjestämällä kysymyksen edelläselostetulla tavalla, on Argentina epäilemättä halunnut välttää toimen-

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

pidettä, jonka Saksa puolestaan olisi helposti tulkinut sitä vastaan kohdistetuksi mielenosoitukseksi.

Uruguay on asiassa menetellyt jotensakin samalla tavalla viitaten siihen, että se tunnusti viime maailmansodan aikana Ranskaan siirtyneen Belgian hallituksen. Chile ei tois-
taiseksi ole aikonut määritellä kantaansa Puolan kysymyksessä. On mahdollista, että tässä on takana viime aikoina Chilessä esillä ollut kysymys Neuvostoliiton tunnustamisesta. Ei tahdota ilmeisestikään Puolan hallituksen tunnustamisella häiritä näiden suunnitelmien toteuttamista.

Ministeri

Liias Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 51

OSASTO: C32.

ASIA: _____

Buenos Airesissa oleuva lähetystön rap. n:o 21.

Ministeri Orasmaa,

4/11-39.

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1132.

Buenos Airesi ssa 4 P: NÄ marras KUUTA 19. 39.

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti N°21/1939.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ministeriölle raporttinsa N°21/1939, joka sisältää:

Käynnit Presidentti Ortizin ja ulkoasiainministeri Cantilon luona.

Ministeri

Liilo Oksanen

BUENOS AIRESI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Buenos Airesissa 4 p:nä marras kuuta 1939.

20 312 he. 39
26/12-39

Asia: Kävynit Presidentti Ortizin
ja ulkoasiainministeri Cantilon luona.

5 032

Amerikkelaisten presidenttien Tukholmaan lähettämän solidaarisuusilmauksen johdosta tiedustelin lupaa saada esittää viralliset kiitokset Argentinan ja lähetystön toimipiiriin kuuluvien maiden presidenteille ja Argentinan ulkoasiainministerille tohtori Cantilolle, joka oli hankkeen sielu ja alotteentekijä. Sainkin sitten määräyksen esittää Herra Tasavallan Presidentin kiitokset asianomaisille presidenteille, ulkoasiainministeri Cantilosta ei ministeriön sähkössä sen sijaan mainittu mitään.

Saamani määräyksen johdosta pyysin tavanmukaista tietä ulkoasiainministeriön kautta audienssia Presidentti Ortizin luo. Hän oli silloin matkalla palaten kyllä Buenos Airesiin seuraavana päivänä, mutta audienssin saanti kestää täällä tavallisesti muutamia päiviä. Audienssi määrättiin sitten tiistaiksi v.k. 31 p:ksi klo 5 i.p.

Presidentti Ortiz otti vastaan kuten tavallista virkehuoneistossaan hallituksen talossa eikä yksityisasunnossaan. Olin valmistanut lyhyen espanjankielisen kiitospuheen, jossa esiintoin hänelle Tasavallan Presidentin kiitollisuuden sähköstä ja siitä suuresta moraalisesta tuesta, jonka hän oli sen

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kautta antanut maallemme sekä lausuin, että tämän suuren myötätunnon ilmauksen on kansemme ottanut vastaan syvän kiitollisuuden tuntein. Pres. Ortiz lausui kiitoksensa tervehdyksestä sekä huomautti toimenpiteen olevan sopusoinnussa Argentinan omien puolueettomuuspyrkimysten kanssa ja katsoi olleensa velvollinen sen tekemään. Tämän jälkeen hän tiedusteli neuvottelutilannetta lausuen toivomuksen, että konflikti päättyisi onnellisesti.

Kuten edellä mainitsin, en ollut saanut mitään määrystä esittää kiitoksia myös ulkoasiainministeri Cantilolle. Kun kuitenkin Ruotsin v.a. esiainhoitaja oli heti sähkösen lähettämisen jälkeen omasta aloitteestaan esittänyt ministeri Cantilolle Ruotsin kiitokset ja Norjan lähettiläs tehnyt sen viime tiistaina omasta puolestaan, katsoin välttämättömäksi, että minäkin kävisin hänen luonaan. Tähän oli mielestäni sitäkin suurempi syy, kun aloite, kuten olen tiedoittanut, p.o. yhteiseen esiintymiseen oli ministeri Cantilon ja kun toimenpide lisäksi oli lähinnä tarkoitettu meidän hyväksemme. Olisi näissä olosuhteissa voinut herättää piinallista huomiota, jos me olisimme olleet häntä kiittämättä. Tämän johdosta pyysin t.k. 2 p:nä audienssia hänen luokseen ja sainkin sen heti samana iltana. Kiitin sitten häntä yleisesti aloitteestaan ja sen meille antamasta moraalisesta tuesta huomauttaen, että Suomessa se oli otettu vastaan syvän kiitollisuuden tuntein.

Ministeri Cantilo oli ilmeisesti käynnistäni hyvillään. Hän sanoi olevansa iloinen siitä, että aloite onnistui, ja että hän oli niin mielellään tehnyt sen meidän puolestamme. Hän tiedusteli sitten neuvottelujen kulkua, jolloin kerroin

ministeriön sähkeen mukaisesti kannastamme. Mainitsin Molotovin puheesta ja sen vaikutuksesta. Ministeri Cantilo arveli puolestaan sen ollen pikemminkin tarkoitettun vain bluffiksi.

Olin ottanut mukaani keppaleen Ulkomaankauppaliiton loistojulkaisua Suomen kaupasta ja teollisuudesta jättääkseni sen ministeri Cantilolle joko hänen omaa kirjastoansa taikka ministeriön kirjastoa varten, kuten sanoin. Selaillessaan teosta hän sanoi mielihyvin pitävänsä sen itse mainiten samalla, kuinka muuan Argentinan konsuli, hänen hyvä tuttavansa, joka oli ollut aikanaan Suomessa, oli kertonut ihastuksella maastamme. Hän tiedusteli vielä, jätinkö audienssilla teoksen myös presidentti Ortizille. Vastasin, etten ollut ottanut sitä mahdollisuutta huomioon, mutta että tekisin sen mielihyvin, jos presidentti Ortiz suostuisi ottamaan teoksen vastaan. Esitinkin sitten heti ministeriön protokollaosastolle sitä koskevan tiedustelun.

Keskustelumme päätyttyä ministeri Cantilo kiitti vielä käynnistä ja pyysi minua erikoisesti kirjoittaessani hallitukselleni esittämään hänen tervehdyksensä sekä mainitsemaan, että Argentina seuraa suurella myötätunnolla maamme kohtaloa.

Ministeri

Kalle Oksanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C32

ASIA: _____

Buenos Airesissa olevan lähetystön rap. n:o 22.

Ministeri Orasmaa.

9/12 1939

ASIA N:o

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÄ

23/313 Val. 39
26/1-40

KIRJELMÄ n:o 1252.

Buenos Airesi SSA 9 P:NÄ joulukuuta 1939.

VIITTAUS: N

5 C32

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n° 22/1939.

Lähetystö myötäliittää kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n° 22/1939, joka sisältää Argentina ja Suomen tapahtumat.

Tied. luk.

Ministeri *Timo Oksanen*

Buenos Airesi SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 22/1939.

Buenos Airesi ssa 9 p:nä joulukuuta 1939.

Asia: Argentina ja Suomen tapahtumat.23/313 ka 39
26/1-40
5 C82

Minulla on ollut useita kertoja tilaisuus kertoa siitä myöstatunnosta, jota taalla tunnetaan maattamme kohtaan. Se kavi erinomaisen selvasti esille Tukholman konferenssin aikana ja sita on jatkunut yhtamittaa. Virallisten piirien suhtautumisesta sita on tuorein ja vakuuttavin esimerkki ulkoasiainministeri Cantilon pyyntö Neuvostoliiton erottamisesta Kansainliitosta.

Alote on saanut laajoissa piireissa osakseen lammita kannatusta. Lehdet puoltavat sita pitkin linjaa. Tilanteelle kuvaavaa on etta erilaiset jarjestöt, kuten Buenos Airesin pörssi y.m., ovat sen johdosta esittaneet Argentinan presidentille kiitoksensa ja hyväksymisensa. Osoitukseksi sita, kuinka poikkeuksellinen toimenpide on, mainitsen, etta huomauteaan sen ylittavan maan tahananasti noudattaman pidattyvaisen suhtautumisen Europan asioihin, Argentina kun ei tehnyt mitaan vastaavaa Itavallan, Tshekkoslovakian ja puolan suhteen.

Lehdistö tuomitsee yksimielisesti Neuvostoliiton rikollisen hyökkäyksen maattamme vastaan ankarasti. Se on

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluoohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tapauksissa käyttänyt sanontaa, joka muissa maissa olisi vienyt lehden vastaavan toimittajan telkien taakse. Sotatapahtumia lehdistö kasittelee kauttaaltaan meille suopeassa hengessä tuoden peittelematta julki ihailunsa sitkeän puolustuksemme johdosta, mikä varmaan taalla tuli suurelle yleisölle suurena yllätyksenä. Meämme itsenäisyyspäivän johdosta lehdet oma-aloitteisesti julkaisivat myötätuntoisia kirjoituksia.

Ainoan sora-äänien muodostaa huomatakseni vain virallinen natsilehti, Deutsche La Plata Zeitung. Se on ensinnakin pitkin aikaa uskollisesti edustanut Saksan virallista kantaa Suomen ja Neuvostoliiton valisten neuvotteluiden suhteen. Mutta sodan puhjettua se muuttui siinä määrin Moskovan propagandalehdeksi, että se hävettaa jo natsseja itseäänkin, kuten olen voinut todeta. Sama on Santiagon konsulinviraston ilmoituksen mukaan tilanne Chilenkin saksalaislehden.

Virkatoverien keskuudessa on tilannetta tietenkin pohdittu hartaasti. Pitkin matkaa saatoin havaita, että kaikki olivat poikkeuksetta neuvottelujen tuloksen suhteen perin optimistisiä ja vakuutettuja siitä, että ne eivät katkettuaankaan johtaisi aseelliseen konfliktiin. Mina yksin olin tassa suhteessa pessimistinen. Muistan kuinka vielä samana päivänä, jolloin Neuvostoliitto aloitti hyökkäyksensä, Ranskan suurlahettilas lausui uskovansa, että selkkauksesta selvitaan onnellisesti. Tapasin hanet uudelleen itsenäisyyspäivämme aattona ulkoasiainministeriossa ollessani jättämässä virallista ilmoitusta Neuvostoliiton hyökkäyksestä. Hän onnitteli minua lampimasti puolustuksemme johdosta lausuen mairittelevia sanoja urhoollisuudestamme. Hän - samaten

kuin ulkoasiainministeri Cantilokin heti sen jälkeen - huomautti, että Neuvostoliiton sotilaallinen toiminta ei vastaa siitä olleita ennakkokasityksiä.

On syytä kertoa vielä Amerikan Yhdysvaltain suurlahettilaan Norman Armourin käynnistä luonani tasan viikko sitten. Hän on kaiken aikaa ja kaikissa tilaisuuksissa korostanut Yhdysvaltain suurta myötätuntoa maattamme kohtaan sekä sanonut olevansa vakuutettu siitä, että Yhdysvallat tekevät parhaansa meidän hyväksemme. Viimekävynnillään hän ensinnakin lausui valittelunsa Neuvostoliiton rikollisen menettelyn johdosta sekä toisti aikaisemmat lausuntonsa Yhdysvaltain suhtautumisesta maahamme. Erotessamme hän vielä hanelle ominaisella sydämellisellä tavalla lausui, että minä empimatta saisin turvautua haneen ja että hän, samaten kuin hänen puolisonsa - muuten venäläissyntyinen prinsessa - sekä koko hänen suurlahetystönsä ovat minun käytettävänäni.

Suuren yleisen myötätunto on tullut esille monin tavoin. Kourantuntuvimmat ilmaisut siitä ovat lahetystölle tehdyt lahjoitukset joko suoraan puolustustarkoitukseen taikka Punaiselle Ristille. Kahdesta lahjasta olen tiedoittanut sähköitse. Suurlahjoittaja, hra Grüneisen on huomattava liikemies jolla ei ole kuitenkaan ollut maamme kanssa liikesuhteita. Se oli puhdas myötätunnon ilmaus. Pienempia lahjoituksia on tullut yhtämittaa ja uusia on tulossa. Kaiken kaikkiaan on lahetystö saanut tähän mennessä yhteensä n. 124.000 pesoa. Kuitenkin varsinainen keräystyö pääsee vasta alkamaan, kun saadaan siihen

virallinen lupa - anomus on jo sisassa - sekä avustuskomitea. Sen puheenjohtajaksi on pyydetty ent. ulkoasiainministeria tohtori Adolfo Bioyta. Han on Argentinan maatalousseuran puheenjohtaja ja lupasi antaa meille vastauksensa ensi viikolla tiedusteltuaan seuransa mielipidetta.

Ministeri

Uuno Paasikangas